

RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

ARREST

van 10 januari 2017 met nummer RvVb/A/1617/0456
in de zaak met rolnummer 1314/0697/A/3/0682

Verzoekende partijen   1. de heer **Karel ONSIA**
   2. mevrouw **Evie VAN DER BEEK**
   3. de heer **Ivo NAETS**
   4. mevrouw **Claudia VAN DEN WIJNGAERT**

vertegenwoordigd door advocaat Thomas RYCKALTS, met
woonplaatskeuze op het kantoor te 1000 Brussel, Wolvengracht 38

Verwerende partij   de deputatie van de provincieraad van **ANTWERPEN**

Tussenkommende partij   de heer **Maurice VAN DEN BULCK**

vertegenwoordigd door advocaten Peter FLAMEY en Gregory
VERHELST, met woonplaatskeuze op het kantoor te 2018
Antwerpen, Jan Van Rijswijcklaan 16

I. BESTREDEN BESLISSING

De verzoekende partijen vorderen met een aangetekende brief van 16 juli 2014 de vernietiging van de beslissing van de verwerende partij van 27 februari 2014.

De verwerende partij heeft het administratief beroep van de verzoekende partijen tegen de beslissing van het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Heist-op-den-Berg van 19 januari 2010 niet ingewilligd.

De verwerende partij heeft aan de tussenkommende partij een stedenbouwkundige vergunning verleend onder voorwaarden voor het oprichten van een vleesveestal, een mestvaalt en de bijkomende erfverhardingen op de percelen gelegen te 2222 Heist-op-den-Berg, Keldermansschransstraat 7, met als kadastrale omschrijving afdeling 4, sectie C, nrs. 30/A en 31/A.

II. VERLOOP VAN DE RECHTSPLEGING

De tussenkommende partij verzoekt met een aangetekende brief van 19 augustus 2015 om in de procedure tot vernietiging tussen te komen.

De voorzitter van de tweede kamer laat de tussenkommende partij met een beschikking van 19 oktober 2015 toe in de debatten doch merkt op dat het verzoek tot tussenkomst op het eerste gezicht onontvankelijk is.

De verwerende partij dient een antwoordnota en het administratief dossier in. De tussenkomende partij dient een schriftelijke uiteenzetting in. De verzoekende partij dient twee wederantwoordnota's in.

De behandeling van het beroep dat aanvankelijk werd toegewezen aan de tweede kamer wordt met een beschikking van 20 juli 2016 van de voorzitter van de Raad toegewezen aan de derde kamer.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 16 augustus 2016.

Advocaat Sofie ALBERT *loco* advocaat Thomas RYCKALTS voert het woord voor de verzoekende partijen. Advocaat Sophie AERTS *loco* advocaten Peter FLAMEY en Gregory VERHELST voert het woord voor de tussenkomende partij. De verwerende partij verschijnt schriftelijk.

De kamervoorzitter stelt de behandeling van de vordering tot vernietiging op verzoek van de partijen uit naar de openbare zitting van 6 september 2016, om de overige procespartijen de mogelijkheid te geven om te antwoorden op de aanvullende nota van de verzoekende partijen.

De kamervoorzitter behandelt de vordering tot vernietiging op de openbare zitting van 6 september 2016.

Advocaat Gregory VERHELST voert het woord voor de tussenkomende partij. De verzoekende en verwerende partij, hoewel behoorlijk opgeroepen, verschijnen niet op de zitting.

Titel IV, hoofdstuk VIII van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) betreffende de Raad voor Vergunningsbetwistingen en het besluit van de Vlaamse regering van 13 juli 2012 houdende de rechtspleging voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen (Procedurebesluit) zijn toegepast.

III. FEITEN

1.

De tussenkomende partij dient op 11 juni 2009 bij het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Heist-op-den-Berg een aanvraag in voor een stedenbouwkundige vergunning voor "het oprichten van een vleesveestal, een mestvaalt en de bijkomende erfverhardingen" op een perceel gelegen te 2222 Heist-op-den-Berg, Keldermansschransstraat 7.

De stal hoort bij een bestaand landbouwbedrijf, waarvan de exploitatiezetel op 450 meter van de plaats van de aanvraag gelegen is. Achter de stal wordt een mestvaalt van 10 bij 23 meter aangebouwd. Deze wordt opgericht in gestort beton en is 2,5 meter hoog. Rond de stal wordt verharding voorzien, deels in steenslag en deels in beton.

De percelen liggen volgens de bestemmingsvoorschriften van het gewestplan 'Mechelen', vastgesteld met koninklijk besluit van 5 augustus 1976, in agrarisch gebied.

Tijdens het openbaar onderzoek, georganiseerd van 7 oktober 2009 tot en met 7 november 2009, dienen onder andere de verzoekende partijen een bezwaarschrift in.

Het departement Landbouw en Visserij, afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling Antwerpen, adviseert op 30 juli 2009 ongunstig:

“ ...

- Tussen het perceel van de bestaande woning en het perceel waar de nieuwe vleesstal zou worden opgericht bevindt zich een semi-verharde wegenis. Het betreft dus ruimtelijk gezien een volledig nieuwe inplanting, die vanuit landbouwkundig standpunt wordt afgewezen omwille van de geïsoleerde ruimtelijke inplanting van een niet-volwaardig bedrijf.

- Indien de aanvrager toch een vleesveestal wenst op te richten dient dit te gebeuren in de tuinzone en achter de woning, gelegen aan de Keldermansschransstraat 7.

...”

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Heist-op-den-Berg verleent op 27 oktober 2009 aan de tussenkomende partij een milieuvergunning klasse 2 onder voorwaarden voor het veranderen van een inrichting, zijnde het uitbreiden van een landbouwbedrijf met een nieuwe vleesveestal. Er is geen (administratief) beroep ingesteld tegen deze milieuvergunning. Op 10 juli 2007 werd hiervoor door het college van burgemeester en schepenen akte genomen van de melding van overname van een milieuvergunning voor een rundveebedrijf door de tussenkomende partij.

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Heist-op-den-Berg adviseert op 1 december 2009:

“ ...

Overwegende dat een inplanting van de nieuwe stal achter de woning zou zorgen voor een hoge bezettingsgraad van het perceel en stedenbouwkundig niet verantwoord is; Bovendien werd het tuingedeelte achter de woning volledig aangelegd en de bestaande ringgracht geherprofileerd, waardoor waterlastproblemen worden vermeden; Ondanks dat het om aparte kadastrale perceelsnummers gaat waar de bestaande en de nieuwe bebouwing wordt voorzien, kan men hier toch wel spreken van een concentratie van de bestaande en de nieuwe gebouwen, aangezien deze worden voorzien op een maximale afstand van 15 meter van elkaar en dus niet beschouwd wordt als een ruimtelijke geïsoleerde inplanting en er voldoende samenhang bestaat tussen de gebouwen om stedenbouwkundig aanvaardbaar te zijn;

Overwegende dat wij niet kunnen beoordelen of het houden van 146 runderen (conform de milieuvergunningsaanvraag) al dan niet als leefbaar dient beschouwd te worden;

Overwegende dat de te bouwen mestvaat van 230 m² en een hoogte van 2,5 meter een noodzaak betreft bij het mestveebedrijf en zich op een plaats situeert waarbij geen geur- of andere hinder wordt veroorzaakt, zeker niet t.o.v. buurtbewoners;

Overwegende dat de voorziene beton- en steenslagverharding naast en vooraan de stal voorzien wordt omdat bij slechte weersomstandigheden dit gedeelte omgevormd wordt tot een slijkerige omgeving;

Overwegende dat de op te richten vleesveestal, de mestvaalt en het aanleggen van de verhardingen niet zonevreedend zijn en thuishoort in het agrarisch gebied;

Overwegende dat er zeker een noodzaak bestaat tot het aanplanten van een streekeigen groenscherm tussen de op te richten vleesveestal en de openbare weg teneinde de constructie deels te onttrekken vanuit het gezichtsveld vanaf de openbare weg;

...

Overwegende dat het ingediende ontwerp stedenbouwkundig aanvaardbaar is op voorwaarde dat de op te richten stal uit het gezichtsveld wordt onttrokken vanaf de openbare weg door het aanplanten van een voldoende breed streekeigen groenscherm;

BESLUIT:

ENIG ARTIKEL: *Een gunstig preadvies te verlenen aan hoger genoemde bouwaanvraag mits voldaan wordt aan de hoger genoemde voorwaarde en het dossier voor advies over te maken aan de gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar.*

...

De gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar adviseert op 6 januari 2010:

“ ...

In het ongunstig advies van de het Departement Landbouw en Visserij – Duurzame Landbouwonwikkeling Antwerpen wordt gesteld dat door de wegenis tussen de op te richten stal en de gebouwen van de Keldermansschransstraat nr. 7 dit ruimtelijk gezien een volledig nieuwe inplanting zou zijn. Een stal zou moeten opgericht worden in de tuinzone van de woning Keldermansschransstraat nr. 7.

Dit advies wordt niet gevolgd. Indien men de stal zou inplanten in de tuinzone van de woning Keldermansschransstraat nr. 7 zou dit leiden tot een te grote bebouwingsdichtheid op dat perceel zelf en zou de stal dicht bij de nabije zonevreemde woningen worden ingeplant, wat niet wenselijk is.

Het smalle weggetje is geen harde scheiding tussen de bestaande gebouwen en de stal die bovendien maar op 15 meter ervan wordt ingeplant.

Het college van burgemeester en schepenen stelt als voorwaarde voor dat er tussen de openbare weg en de stal een voldoende breed groenscherm moet worden aangeplant. Er wordt echter verharding voorzien tot op 3 meter van de perceelsgrens. Hierdoor is de aanplanting van een volwaardig groenscherm niet mogelijk. De inplanting van de stal moet daarom worden aangepast.

Om deze grote stal in het landschap te integreren is het wenselijk dat ook langs de westelijke en noordelijke zijde van de stal een groenscherm wordt aangeplant.

De gewijzigde inplanting van de stal en de aan te planten groenschermen worden in rood op het plan aangeduid.

...”

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Heist-op-den-Berg verleent op 19 januari 2010 een stedenbouwkundige vergunning onder voorwaarden aan de tussenkommende partij. Het college beslist:

“ ...

- De stal inplanten zoals in rood aangeduid op plan.*
- Het groenscherm, zoals in rood aangeduid op het inplantingsplan, aanplanten tijdens het eerstvolgende plantseizoen na de ingebruikname van de stal.*
- Deze beplanting minimum 6 meter breed uitvoeren met drie rijen hoogstammige bomen met een tussenafstand van 2 meter, aangevuld met een dichte onderbegroeiing van streekeigen struiken, zodat een dichte houtkant als zichtscherm kan worden ontwikkeld.*

- *Deze beplanting doorlopend en op een vakkundige wijze onderhouden teneinde zijn afschermende functie optimaal te behouden.*

...

Tegen deze beslissing tekenen de verzoekende partijen op 18 februari 2010 administratief beroep aan bij de verwerende partij.

De provinciale stedenbouwkundige ambtenaar adviseert in een eerste verslag met onbekende datum om het beroep niet in te willigen en de stedenbouwkundige vergunning te verlenen onder voorwaarden.

Na de hoorzitting van 7 april 2010 verdaagt de verwerende partij op 8 april 2010 de verdere behandeling van het beroep teneinde de provinciale stedenbouwkundige ambtenaar toe te laten een aanvullend verslag op te stellen naar aanleiding van het voorstel van de tussenkomende partij om een bijkomend plan bij te brengen waaruit zou blijken dat de inrichting van een stal op het perceel palend aan de bedrijfszetel onmogelijk is.

De provinciale stedenbouwkundige ambtenaar adviseert in een aanvullend verslag van onbepaalde datum opnieuw om het beroep niet in te willigen en de stedenbouwkundige vergunning te verlenen onder voorwaarden.

Vervolgens beslist de verwerende partij op 6 mei 2010 om het beroep niet in te willigen en de stedenbouwkundige vergunning te verlenen overeenkomstig de gewijzigde plannen en middels wijziging van de voorwaarden opgelegd door het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Heist-op-den-Berg.

2.

De eerste en derde verzoekende partij hebben tegen de beslissing van 6 mei 2010 een beroep tot vernietiging ingesteld. Het dossier is gekend onder het rolnummer 2010/0604/SA/3/0562 en de Raad heeft met een arrest van 3 december 2013 (nr. A/2013/0709) de beslissing van 6 mei 2010 vernietigd.

De provinciale stedenbouwkundige ambtenaar adviseert in zijn verslag van 20 februari 2014 om dit beroep niet in te willigen en de stedenbouwkundige vergunning te verlenen onder voorwaarden.

Na de hoorzitting van 25 februari 2014 verklaart de verwerende partij het beroep op 27 februari 2014 ongegrond en verleent een stedenbouwkundige vergunning onder voorwaarden. De verwerende partij beslist:

“ ...

Volgens het vastgestelde gewestplan situeert de aanvraag zich in agrarisch gebied.

De agrarische gebieden zijn bestemd voor de landbouw in de ruime zin. Behoudens bijzondere bepalingen mogen de agrarische gebieden enkel bevatten de voor het bedrijf noodzakelijke gebouwen, de woning van de exploitanten, benevens verblijfsgelegenheid voor zover deze een integrerend deel van een leefbaar bedrijf uitmaakt, en eveneens para-agrarische bedrijven. Gebouwen bestemd voor niet aan de grond gebonden agrarische bedrijven met industrieel karakter of voor intensieve veeteelt, mogen slechts opgericht worden op ten minste 300 m van een woongebied of op ten minste 100 m van een woonuitbreidingsgebied, tenzij het een woongebied met landelijk karakter betreft. De afstand van 300 en 100 m geldt evenwel niet in geval van uitbreiding van bestaande bedrijven. De overschakeling naar bosgebied is toegestaan overeenkomstig de

bepalingen van artikel 35 van het Veldwetboek, betreffende de afbakening van de landbouw- en bosgebieden.

De aanvraag is principieel in overeenstemming met deze planologische bestemming van het gewestplan.

MER-screening:

Het Hof van Justitie heeft in zijn arrest van 7 januari 2004 geoordeeld dat artikel 2, eerste lid van de richtlijn 85/337/EEG, gelezen in samenhang met artikel 1, tweede lid en artikel 4, tweede lid ervan, rechtstreekse werking heeft.

Hoewel de bepalingen van de omzendbrief LNE 2011/01 formeel gezien "ratione temporis" niet van toepassing waren op het moment van de eerste vergunningsbeslissing, bestaat er voor de deputatie een autonome rechtsplicht op grond van de bepalingen van het Europese recht, om de 'volle en nuttige werking' van de project-NIER-richtlijn te verzekeren en dus het project te screenen, op grond van de omvang, de ligging en de kenmerken van het project, op de al dan niet MER-plicht.

De aanvraag betreft het oprichten van een vleesveestal met mestopslag. De aanvrager brengt in graad van beroep een eigen MER-screening bij. Daarin laat deze verstaan dat de veehouderij-activiteit niet valt onder bijlage II of bijlage III van het MER-besluit omwille van het feit dat het hier niet gaat om intensieve veeteelt, maar dat de gebouwen zelf wel vallen onder de rubriek 10 Infrastructuurwerken. Voor het laatste kan gesteld worden dat dit niet het geval is. Ook de gebouwen zelf vallen niet onder bijlage II of III van het MER-besluit.

Inderdaad zijn niet alle veeteeltbedrijven van die orde dat een inschatting van de milieueffecten aan de hand van een bijkomende beoordeling onder de vorm van een project-MER-screening, een meerwaarde biedt. Ook volgens de Europese MER-richtlijn moeten enkel intensieve veeteeltbedrijven een extra milieubeoordeling uitvoeren. Dit betekent dat het belangrijk is om te bepalen wanneer een veeteeltbedrijf als 'intensief' moet worden gezien. Intensieve veehouderij kan beschouwd worden als een andere benaming voor niet grondgebonden veehouderij. Dit zijn bedrijven die niet gebonden zijn aan land voor hun voedselvoorziening en mestafzet. Typische intensieve veehouderijen zijn varkenshouderijen en mestkalverhouderijen.

De aanvrager laat echter verstaan dat het hier voor het overgrote deel gaat om runderen van minstens 2 jaar oud, dus geen mestkalveren, en dat deze dieren niet continu op stal staan maar geweid worden. De geproduceerde mest wordt benut voor de bemesting van de omliggende akkers. Het gaat hier dus om een grondgebonden activiteit. De verzamelaanvraag bij de mestbank die bijgebracht werd door de aanvrager toont dat de aanvrager 41,45 hectaren landbouwgrond heeft, opgedeeld in 23,65 ha grasland (weiden), 13,03 ha maïs en 4,44 ha wintertarwe. Deze gronden zijn ook aangegeven aan de mestbank om bemest te worden.

Er kan besloten worden dat een vleesveestal, voor zover de activiteit gericht is op het vetmesten van vleesvee zoals voorgesteld door de aanvrager, niet moet worden beschouwd als intensieve veeteelt wegens de afhankelijkheid van het land (grondgebonden) voor voedselvoorziening en mestafzet.

Verder is het aantal dieren bepalend. De aanvrager wenst 146 stuks rundvleesvee te houden (waarvan 114 runderen ouder dan 2 jaar). De dieren worden op een leeftijd van 2 jaar aangekocht en dan verder afgemest.

Los daarvan kan geconstateerd worden dat de aanvrager al het nodige onderneemt om eventuele milieuhinder of hinder voor omwonenden tot een minimum te beperken:

- het voeren gebeurt op efficiënte wijze, volgens behoefte van de dieren. Krachtvoerders worden zo efficiënt mogelijk ingezet;

- het beweiden van de dieren maakt dat deze niet geconcentreerd zitten op één plek maar verspreid staan over verschillende weides, horende bij het bedrijf;
  - doordat de dieren veelal in weiden staan wordt het merendeel van de mest door het gewas terug opgenomen en op natuurlijke wijze omgezet in voedingsstoffen voor het gras;
  - in de stallen wordt gebruik gemaakt van stro om mest en urine zo goed mogelijk op te vangen. Deze mest wordt opgeslagen en benut als organische bodemverbeteraar voor de omliggende akkers;
  - de mest wordt opgeslagen in waterdichte opslagplaatsen en afgevoerd conform de regels van het mestdecreet.
  - er wordt gebruik gemaakt van de modernste machines, de meest recente en beste technieken worden ingezet en het verbruik van brandstoffen wordt zoveel mogelijk beperkt, aldus de aanvrager;
  - geluidsoverlast van de uitbating is zeer beperkt. Het nutteloos stationair draaien van motoren en machines zal vermeden worden;
  - verlichtingspunten worden deskundig bepaald. Wanneer mogelijk zullen lichten gedimd of gedoofd worden;
  - de hinder van transporten is beperkt en gebeurt voornamelijk door landbouwtractoren. Het leveren van voeders beperkt zich tot eenmaal per jaar. Het aan- en afvoeren van dieren gebeurt gemiddeld eenmaal per week per vrachtwagen;
  - weilanden sluiten aan op de stal zodat dieren niet getransporteerd moeten worden om ze te weiden;
  - de stallen worden op natuurlijke wijze verlucht, gelet op het volume van de stal, aangezien dit minder hinder geeft. Ramen en deuren blijven gesloten voor zover zij geen functie hebben voor de luchtverversing;
  - droogvoeder dat kan aanleiding geven tot stofhinder wordt opgeslagen in silo's. Deze zijn voorzien van een degelijke ontluchting die ervoor zorgt dat het stof naar beneden geblazen wordt. Tijdens het vullen van de silo's is er altijd een stofzak voorzien aan de ontluuchtingsbuis waardoor stofproductie beperkt wordt. Het gebruik van droogvoeder veroorzaakt slechts een geringe hoeveelheid stof.
- Verder kan gesteld worden dat de inrichting gelegen is op voldoende ruime afstand van vogel- of habitatrichtlijngebied of een ander kwetsbaar gebied. De aangevraagde activiteiten zijn van die aard dat voor het project geen aanzienlijke milieugevolgen te verwachten zijn. Sowieso kan geoordeeld worden dat een project-MER niet noodzakelijk is.

...

De aanvraag dient getoetst op de verenigbaarheid met de goede ruimtelijke ordening. De overeenstemming met de goede ruimtelijke ordening wordt beoordeeld aan de hand van aandachtspunten en criteria die betrekking hebben op de functionele inpasbaarheid, de mobiliteitsimpact, de schaal, het ruimtegebruik en de bouwdichtheid, visueel-vormelijke elementen, cultuurhistorische aspecten en het bodemreliëf, en op hinderaspecten, gezondheid, gebruiksgenot en veiligheid in het algemeen. Het aangevraagde werd met inachtneming van al deze aspecten onderzocht. Hierna wordt dieper ingegaan op de voor de aanvraag noodzakelijke of relevante elementen.

Bij de beoordeling van het aangevraagde is rekening gehouden met de in de omgeving bestaande toestand.

De aanvraag betreft het bouwen van een mestveestal en bijhorende mestvaalt op een perceel, waarop zich reeds een niet langer bedrijfsgebonden woning bevindt (de Keldermans-schranshoeve).

De omgeving is zeer landelijk en wordt voornamelijk gekenmerkt door de aanwezigheid van weilanden en akkers omzoomd door bomen en beboste percelen. In de onmiddellijke omgeving komt een cluster van zonevreemde eengezinswoningen voor, bestaande uit de

voormelde Keldermansschranshoeve en nog 3 andere residenties. Deze 3 woningen bevinden zich op ongeveer 100m van de nieuwe mestveestal.

De gevraagde stal hoort bij een bestaand landbouwbedrijf, dat zijn exploitatiezetel op ca. 450 meter van de aanvraag heeft, namelijk aan de Hanssenslaan 13. Voor de kwestieuze aanvraag werd een voorwaardelijke vergunning afgegeven door het college van burgemeester en schepenen. Hiertegen zijn belanghebbende derden in beroep gekomen. De argumentatie van de beroepers wordt in de volgende alinea's besproken.

De beroeper argumenteert, dat de stal even goed op het direct aan het huidige bedrijf palende perceel kan opgericht worden.

De vertegenwoordiger van de aanvrager heeft een bijkomend plan voorgelegd, waarmee hij wil aantonen dat de inrichting van een stal op het perceel palend aan de bedrijfszetel onmogelijk is.

Het perceel in kwestie is inderdaad eigendom van de aanvrager. De strook vooraan aan straatzijde van dit perceel heeft als bestemming woongebied, de rest van het perceel bevindt zich in agrarisch gebied.

De aanvrager stelt, dat artikel 11.4.1 van de omzendbrief d.d. 08/07/1997 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en gewestplannen, gewijzigd via omzendbrief d.d. 25/01/2002 en 25/10/2002, bepaalt, dat gebouwen bestemd voor niet aan de grond gebonden agrarische bedrijven voor intensieve veeteelt slechts mogen opgericht worden op ten minste 300 meter van een woongebied. Hij wijst erop, dat het door de beroeper aangewezen aanpalende perceel geen 300 meter diep is.

De advocaat van de beroeper stelt daar tegenover, dat wél een uitbreiding kan worden voorzien op minder dan 300 meter van het woongebied, aangezien de afstandsregel niet geldt voor de uitbreiding van een landbouwactiviteit, zoals hier het geval is.

De gevraagde stal met afmetingen 26 x 50 meter + 10 meter is ingeplant op 10 meter van alle perceelsgrenzen. Uit het bijgebrachte plan - blijkt, dat de stal in principe zou passen op het aanpalende perceel, doch dat hiermee het perceel maximaal bebouwd zou zijn. Dit is geen optie, aangezien de aanvrager de aandacht erop vestigt, dat hij naast de stal ook nog over de nodige buitenruimte dient te beschikken, voor onder meer het plaatsen van sleufsilo's, die zich inderdaad buiten de stal dienen te bevinden. Er is nabij dit perceel ook geen ruimte voor buitenloop van de dieren op een weide.

De nieuwe stal heeft geen geïsoleerde ligging, aangezien ze door haar inplanting op 15 meter van de aanpalende hoeve mee deel uitmaakt van het cluster van gebouwen dat zich reeds bevindt aan de Keldermansschransstraat. Het opleggen van een groenscherm (conform het in graad van beroep in rood gewijzigde plan) zorgt ervoor dat het gebouw zich perfect integreert in het landschap. Zodoende wordt ook het negatieve advies van het departement Landbouw en Visserij weerlegd.

De hinder van deze stal naar de woningen van de beroepers toe kan als beperkt gezien worden. Met de milieuvergunning wordt bevestigd dat de aanvrager met alle normen betreffende het minimaliseren van geur- en lawaaihinder in regel is. Uit de voormelde bespreking van de milieu-impact (zie onder MER-screening) blijkt ook dat van de activiteiten die in de stal, plaatsvinden geen hinder te verwachten valt die buiten proporties is binnen het agrarisch gebied. Door de aanvrager worden allerlei mogelijke maatregelen genomen om mogelijke geur-, geluids- en andere hinder tot een minimum te beperken. Bovendien bevindt de stal zich op zo'n 100 meter van de woningen van de beroepers en is de stal gesitueerd in agrarisch gebied, dus zone-eigen. Ten aanzien van landbouwbedrijven, die nu eenmaal thuishoren in dit gebied wordt verder een zekere mate van tolerantie verwacht van omwonenden in agrarisch gebied.

De stal zou volgens de beroeper afbreuk doen aan de authenticiteit van de aanpalende Keldermansschranshoeve. Deze hoeve dateert van de jaren '40 en is bovendien reeds verschillende malen grondig gerenoveerd. Het gebouw staat niet als monument

geklasseerd en komt niet voor op de inventaris van het cultuurbezit van België. Dat het hier om een historisch waardevol gebouw zou gaan is zeker een te weerleggen gegeven. Verder dient gesteld te worden dat de afmetingen van het gebouw overeenstemmen met de normale omvang van een dergelijke landbouwgebouw. In de ruimere omgeving komen nog dergelijke landbouwconstructies voor. Het uitzicht en de afwerking met rode steen en zwarte golfplaten als dakbedekking zijn conform met hetgeen algemeen stedenbouwkundig aanvaard wordt in agrarisch gebied. Bovendien zal, zoals reeds voormeld, een groenbuffer opgelegd worden die voor een visuele afscheiding zal zorgen van het gebouw t.o.v. de omliggende woningen. Het perceel met Keldermansschranshoeve en bijgebouwen is gelegen tussen het gevraagde en de dichtst aanpalende beroeper. Geen enkele van de beroepers grenzen rechtstreeks aan de aanvraag. Het gevraagde is inpasbaar in de omgeving.

De beroeper stelt de leefbaarheid van het bedrijf zelf in vraag, dit op basis van de leeftijd aanvrager (58 jaar). Ook in het advies van het departement Landbouw en Visserij spreekt een niet-volwaardig bedrijf.

De toelichting bij het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen, zoals in feite overgenomen in de omzendbrief van 8 juli 1997, preciseert aangaande het algemeen begrip "leefbaarheid" in artikel 11.4.1. dat de normen, opgesteld door het Ministerie van landbouw, als maatstaf gehanteerd worden.

De omzendbrief neemt, in het verlengde van de rechtspraak van de Raad van State, aan dat de leefbaarheid (In de zin van economische rentabiliteit) van een bedrijf geen determinerend criterium is bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van een agrarisch bedrijfsgebouw in het agrarisch gebied, ook al vormt die leefbaarheid niettemin een belangrijk gegeven bij de beoordeling van de werkelijke bedoeling van de aanvrager. Er dient vermeden te worden, dat onder het voorwendsel van een agrarisch bedrijfsgebouw, gebouwen met een andere feitelijke bestemming worden vergund binnen het agrarisch gebied welke de realisatie van de landbouwbestemming in het gedrang brengen (MOSELHANS, J., "Enkele beschouwingen bij de bedrijfswoning in een agrarisch gebied (noot onder R.v.St., nr. 138.883, 24 december 2004)", T.R.O.S., 2005, 39, p. 237; DE BAERDEMAEKER, V., "Agrarische gebieden: stand van de rechtspraak van de Raad van State", T.R.O.S., 2004, 34, p. 83-84). Het is aan de vergunningverlenende overheid om na te gaan of een concrete aanvraag wel om een werkelijk agrarisch bedrijf gaat.

De vraagstelling over de eventuele latere opvolging van het bedrijf door de kleinzoon is niet van stedenbouwkundige aard. De leefbaarheid van een bedrijf kan niet afhangen van de leeftijd van de zaakvoerder. De stal maakt deel uit (hetzij niet fysiek) van een bestaand rendabel bedrijf, waaruit mag geconcludeerd worden dat het hier gaat om een leefbaar bedrijf en dat de oprichting van de mestveestal bij de feitelijke bestemming van het agrarisch bedrijf aansluit.

De beroeper verwijst naar de biologische waarderingskaart, die toont dat het perceel gelegen is in biologisch waardevol gebied. Deze kaarten vormen evenwel geen rechtsgeldige weigeringsgrond. Het perceel is inderdaad gelegen in de nabijheid van bosgebied, maar dit feit kan geen aanleiding geven tot weigering van de vergunning. Bovendien blijkt nergens dat de gevraagde stal of activiteit een ongunstige invloed uitoefent op dit nabijgelegen bosgebied.

De beroeper is verder van mening, dat de voorwaarden van de vergunning met de in eerste aanleg in rood op de plannen aangeduide wijzigingen het aangevraagde substantieel wijzigen, terwijl er daaromtrent geen nieuw openbaar onderzoek gevoerd werd.

Betreffende de term 'voorwaarde' kan het volgende gesteld worden

Een "voorwaarde" bij een stedenbouwkundige vergunning is te begrijpen als "een maatregel zonder dewelke het voorgestelde project niet voor vergunning in aanmerking

komt".. Het enige doel bij het opleggen van een voorwaarde is het "aanvaardbaar maken van een aanvraag die in beginsel niet aanvaardbaar is, in het licht van de beoordelingsbevoegdheid van het bestuur én in het licht van de geldende wettelijke en reglementaire bepalingen (DE PRETER, F., "Lasten en voorwaarden verbonden aan stedenbouwkundige vergunningen en verkavelingsvergunningen", T.R.O.S., 2003, 8).

Dit lijkt sterk op de aangehaalde recente rechtspraak inzake het essentieel wijzigen van plannen. Aangezien het opleggen van een voorwaarde vaak neerkomt op het wijzigen van de plannen, is dit niet verwonderlijk.

De Raad van State oordeelt dat de voorwaarden "beperkt moeten zijn wat de strekking ervan betreft", dat zij 'alleen betrekking mogen hebben op bijkomende of bijkomstige gegevens', op "accessoire punten"

De inplanting is een essentieel bestanddeel van de vergunning (R.v.St., Georges Debacker e.a., nr. 112.680, 19 november 2002).

De opgelegde voorwaarde tot wijziging van de bouwhoogte (van 3,40 m op plan tot "maximum 3,00 m") van de keuken in de zijtuinstrook is niet als accessoir punt te beschouwen (R.v.St., Eddy Janssens, nr. 137.239, 16 november 2004).

Er kan dan ook geconcludeerd worden, dat een aanvraag enkel op "accessoire punten" door het opleggen van een voorwaarde gewijzigd kan worden. De vergunning is te weigeren indien ze enkel verleend kan worden mits het doorvoeren van substantiële wijzigingen.

De wijziging betreft in dit geval het naar achteren plaatsen van de mestveestal en aanhorende mestvaalt ten opzichte van haar oorspronkelijke inplanting, dit om een groenscherm van 6 meter breed aan straatzijde toe te staan.

Algemeen worden groenschermen opgelegd om tot een aanvaardbare inpassing van agrarische gebouwen in het landschap te komen. Dat een groenscherm van deze omvang ook aan de straatzijde voorzien wordt is eerder ongebruikelijk. Een visuele groene buffer met een geringere breedte naar de straatkant toe is aanvaardbaar en vereist geen wijzigingen aan de inplanting van de stal zelf.

Het uitvoeren van het overige groenscherm ten noorden en ten westen van de stal is geen essentiële wijziging van de aanvraag. De uitvoering hiervan kan dan ook als voorwaarde blijven bestaan.

De oorspronkelijk aangevraagde inplanting van de vleesveestal kan derhalve blijven en er is dan geen sprake meer van een essentiële wijziging van het aangevraagde. De stal staat zo ook weer in lijn met de woning, dicht bij de straat, dus minder diep ingeplant in het landschap, zodat een minder diepe insnijding in het achterliggende open agrarisch gebied gemaakt wordt.

De aanplakking van het openbaar onderzoek en de vergunningsbeslissing is een bevoegdheid van de gemeente en het bewijs van de attestering is aanwezig.

Het negatieve advies van het departement Landbouw en Visserij wordt omwille van bovenstaande argumenten niet bijgetreden.

Algemene conclusie:

De aanvraag is principieel in overeenstemming met de planologische bestemming en met de decretale en reglementaire bepalingen.

De aanvraag kan uit het oogpunt van de goede ruimtelijke ordening worden aanvaard op voorwaarde dat:

de origineel aangevraagde inplanting van de stal behouden blijft;

het groenscherm aan de noordzijde en westzijde er wel komt conform de voorwaarden van het schepencollege d.d. 19/01/2010 namelijk:

- het groenscherm zoals in rood aangeduid op het inplantingsplan, aanplanten tijdens het eerstvolgende plantseizoen na de in gebruik name van de stal,

- deze beplanting minimum 6m breed uitvoeren met drie rijen hoogstammige bomen met een tussenafstand van 2m, aangevuld met een dichte onderbegroeiing van streekeigen struiken, zodat een dichte houtkant als zichtscherm kan worden ontwikkeld,
  - deze beplanting doorlopende en op vakkundige wijze onderhouden teneinde de afschermdende functie ervan optimaal te behouden;
- aan de straatzijde een groene buffer met geringere breedte van één meter voorzien wordt.
...

Dit is de bestreden beslissing.

3.

Op 22 juli 2015 stelt het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Heist-op-den-Berg het verval van de milieuvergunning van 10 juli 2007 van de melding van overname van een milieuvergunning voor een rundveebedrijf door de tussenkomende partij en van de hogervermelde milieuvergunning van 27 oktober 2009 vast omdat de rundveestal nog niet is opgericht.

Op 1 september 2015 trekt het college van burgemeester en schepenen deze vaststelling van het verval van beide milieuvergunningen in "overwegende dat grondig bijkomend onderzoek vereist is in deze aangelegenheid gezien de complexiteit van het dossier en het hangende beroep voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen". Tegen deze beslissing werd beroep ingesteld door de verzoekende partijen bij de Raad van State.

IV. ONTVANKELIJKHEID VAN DE TUSSENKOMST – TIJDIGHEID VAN HET VERZOEK TOT TUSSENKOMST

Standpunt van de partijen

De verzoekende partijen betwisten de tijdigheid van het verzoek tot tussenkomst.

De tussenkomende partij beweert in haar verzoekschrift tot tussenkomst en haar schriftelijke uiteenzetting dat zij nooit een brief van de Raad heeft gekregen waarmee zij werd uitgenodigd om tussen te komen.

Op de zitting van 6 september 2016 verklaart de raadsman van de tussenkomende partij dat de uitnodiging tot tussenkomst verkeerd werd geadmistreerd waardoor pas lang na het verstrijken van de termijn een verzoek tot tussenkomst werd ingediend.

Beoordeling door de Raad

Met een aangetekende brief van 11 september 2014 heeft de griffier aan tussenkomende partij een afschrift van het verzoekschrift betekend. De termijn van de tussenkomende partij van twintig dagen met toepassing van artikel 18, §1 Procedurebesluit om een verzoekschrift tot tussenkomst in te dienen verstreek derhalve op donderdag 2 oktober 2014.

Het verzoekschrift tot tussenkomst is ingediend bij de Raad met een aangetekende brief van woensdag 19 augustus 2015 en is bijgevolg laattijdig. De omstandigheid dat de uitnodiging tot tussenkomst verkeerd werd geadmistreerd door de tussenkomende partij, kan niet aangemerkt worden als een reden van overmacht of onoverkomelijke dwaling.

Het verzoek tot tussenkomst is onontvankelijk.

V. ONTVANKELIJKHEID VAN DE VORDERING TOT Vernietiging

1.

De verwerende partij maakt in haar feitenrelaas twee opmerkingen betreffende de ontvankelijkheid van het voorliggende beroep en merkt bij de bespreking van de ontvankelijkheid van het beroep op dat *“indien het beroep bij de Raad werd ontvangen op 17 juli 2014 zoals op het afschrift door uw Raad vermeld is ... wordt de tijdigheid van het verzoekschrift niet betwist”*. In het beschikkende gedeelte van de antwoordnota stelt de verwerende partij tot slot dat de vordering ‘ontvankelijk en ongegrond’ dient verklaard te worden.

2.

Wanneer een partij een exceptie betreffende de ontvankelijkheid van een vordering wil opwerpen dan dient zij aan de hand van concrete feitelijke vaststellingen en van de juridische gevolgen die zij uit vermelde feitelijke gegevens meent te kunnen afleiden, concreet aan te duiden waarom zij meent dat de betrokken vordering onontvankelijk zou zijn.

De eerder vrijblijvende ‘opmerkingen’ van de verwerende partij, evenals de conclusie in het beschikkende gedeelte van haar antwoordnota, kunnen niet aangemerkt worden als excepties in de strikte zin van het woord. Uit het dossier blijkt dat de vordering tijdig en regelmatig is ingesteld en derhalve ontvankelijk is.

VI. ONDERZOEK VAN DE MIDDELEN

A. Tweede middel

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partijen roepen in een tweede middel de schending in van artikel 4.3.2 van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM), de schending van de bijlage II van ditzelfde decreet, de schending van bijlage III par. 1 a) en c) bij het Besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage (MER-besluit), de schending van artikel 4.7.14/1 §1 VCRO en artikel 1.1.4. VCRO, alsook de schending van de materiële motiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel, het voorzorgsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

De verzoekende partijen zetten uiteen als volgt:

“ ...

Verzoekende partijen willen onderstrepen dat het project wel degelijk onder bijlage III binnen de omschrijving van de eerste rubriek “Landbouw, bosbouw en aquacultuur” valt en meer bepaald onder e) de intensieve veeteeltbedrijven (projecten die niet in bijlage II zijn opgenomen) aangezien niet voldaan wordt aan de drempelvoorwaarden van bijlage II.

Het bedrijf van de heer Van Den Bulck moet volgens verzoekers wel degelijk in tegenstelling tot wat verwerende partij voorhoudt als een bedrijf van ‘intensieve veeteelt’ beschouwd worden, waarvoor een project-MER dient te worden opgemaakt, minstens een project-m.e.r.-screening diende te worden doorgevoerd en dus niet voor infrastructuurwerken op grond van rubriek 10. Hierdoor wordt ten ander een verkeerde voorstelling gegeven van het aangevraagde.

2.- Hiermee wordt andermaal vergunningsverlenende overheid misleid gezien in de nota geen correct beeld opgehangen wordt van de te verwachten milieueffecten.

Door het feit dat de nota op grond van de verkeerde rubriek wordt gesteund, is deze geenszins representatief en kan verwerende partij zich niet op dit document baseren om een correct beeld te krijgen van de te verwachten hinderaspecten. De motivering in de nota is zeer rudimentair en hangt samen met een rubriek die geenszins aan de orde is. Op deze basis kan geen beslissing genomen worden over de noodzaak van een MER (RvS 29 september 2009, nr. 196.502, De Roover; J. BOUCKAERT, B. SCHELSTRAETE en J. DUBRULLE, "Milieueffectbeoordeling in Vlaanderen (deel 1 plan-MER), T. Gem. 2014, afl. 2, 88).

Zo moet niet alleen nagekeken worden of er al dan niet een screeningsnota aanwezig is, maar moet ook onderzocht worden of deze nota toereikend is (H. SCHOUKENS, "De ondraaglijke lichtheid van milieueffectrapportage: einmal ist keinmal?", TROS 2014, afl. 73, 25).

Namelijk kan het al dan niet MER-plichtig zijn van de aanvraag geenszins gedestilleerd worden uit de bijgevoegde project-m.e.r.-screeningsnota zoals evenwel door artikel 4.7.14/1 §1 VCRO wordt voorgeschreven.

Aangezien de ontheffing van milieueffectrapportage een uitzondering is op de verplichting een milieueffectrapport op te stellen, dient uit de ontheffingsbeslissing, of minstens uit de stukken waarop deze beslissing is gesteund, duidelijk te blijken dat aan de criteria om de ontheffing te verlenen, is voldaan ((art. 4.3.3.§2 DABM; RvS 28.04.2011, nr. 212.825, Lauwers).

Nu deze nota evenwel niet correct werd opgesteld en bovendien verwerende partij volledig ontkent dat de vergunningsaanvraag binnen de criteria van het MER-besluit valt, moet door Uw Raad besloten worden dat de bestreden beslissing niet aan de in het middel opgenomen artikelen beantwoordt.

Samen gelezen met het eerste middel waaruit volgt dat deze nota zeer laattijdig werd bijgebracht, en bovendien niet aan een openbaar onderzoek is onderworpen waardoor enige inspraak aan belanghebbenden is ontnomen, moet andermaal erkend worden door Uw Raad dat niet met enige zekerheid door verwerende partij kon geconcludeerd worden dat geen milieuaspecten konden verwacht worden die een MER vereisen.

3.- Verzoekende partijen wensen aan te tonen waarom de aanvraag alsnog onder het MER-besluit valt.

Wat onder "intensieve veeteelt" moet worden begrepen, wordt verduidelijkt in de rubriek-specifieke handleiding van 11 maart 2013 van het departement leefmilieu, natuur en energie (<http://www.lne.be/themas/milieueffectrapportage/deskundigen/handleidingen-1/handleiding-veeteelt-definitief.pdf>) naar aanleiding van die stelt dat:

Niet alle veeteeltbedrijven zijn van die orde dat een inschatting van de milieueffecten aan de hand van een bijkomende beoordeling onder vorm van een project-m.e.r.-screening, een meerwaarde biedt. Ook volgens de Europese MER-Richtlijn moeten enkel intensieve veeteeltbedrijven een extra milieubeoordeling uitvoeren. Dit betekent dat het belangrijk is om te bepalen wanneer een veeteeltbedrijf als 'intensief' moet gezien worden.

In eerste instantie kan hiervoor een beroep gedaan worden op de interpretatie voorzien in de Europese guidance "Interpretation of definitions of certain project categories of annex I and II of the EIA Directive" (European Communities, 2008). De guidance geeft aan dat nuttige informatie over intensieve veehouderij kan teruggevonden worden in de BREF3 voor intensieve pluimvee- en varkenshouderijen.

In deze BREF 'Intensive rearing of poultry and pigs' is het volgende te vinden:

...

Verder kan ook een beroep gedaan worden op de definitie in het Van Dale-woordenboek. Deze geeft volgende definitie van intensieve veeteelt: “veehouderij met veel dieren op weinig grond.” Of “veeteelt gekenmerkt door een ver doorgevoerde mechanisatie”

Op basis van bovenstaande kan het volgende afgeleid worden: Intensieve veehouderij is een andere benaming voor niet grondgebonden veehouderij. Dit zijn bedrijven die niet gebonden zijn aan land voor hun voedselvoorziening en mestafzet (en dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de melkveehouderijen).

Typische intensieve veehouderijen zijn varkenshouderijen (rubriek 9.4.1 van de Vlaremindelingslijst), pluimveehouderijen (rubriek 9.3 van de Vlaremindelingslijst) en mestkalverhouderijen (rubriek 9.4.2 van de Vlaremindelingslijst).

Alle varkens-, kippen- en mestkalverhouderijen in Vlaanderen, waarvoor een milieuvergunning (klasse 1 & 2) nodig is, zijn bijgevolg te beschouwen als intensieve veeteeltbedrijven.

Voor de aangevraagde vleesveestal is op 27 oktober 2009 een milieuvergunning afgeleverd, waarin de activiteiten die de heer Van Den Bulck gepland heeft in de nieuwe stal als volgt worden omschreven:

“de exploitant wenst 146 stuks vleesvee te gaan houden in de toekomst. Hiervoor dient de exploitant een nieuwe vleesveestal te bouwen. De dieren worden op een leeftijd van 2 jaar aangekocht en verder afgemest op het bedrijf tot ca. 500 – 600 kg. Ook jonger vee wordt soms opgekocht en verder afgemest.”

Er bestaat dan ook geen twijfel over dat de activiteiten van de heer Van Den Bulck als intensieve veeteelt dienen te worden beschouwd in de zin van bijlage III van richtlijn 85/337/EEG.

De resolute afwijzing van deze MER-plicht door verwerende partij is dan ook kennelijk onredelijk en maakt een schending uit van voornoemde richtlijn, het MER-besluit alsook het redelijkheidsbeginsel.

4.- Zo diende verder de verontreiniging en hinder van het voorgestelde project uiteengezet te worden (paragraaf 1 e) van bijlage II). Eveneens diende rekening te worden gehouden met de bijzondere ligging van het aangevraagde gelegen dicht bij bosgebied, bij woningen alsook in een uitgestrekt agrarisch landschap (paragraaf 2 van bijlage II). Ingevolge paragraaf 3 e) van bijlage III diende eveneens rekening te worden gehouden met de kenmerken van de potentiële effecten waaronder de waarschijnlijkheid alsook de duur, frequentie en omkeerbaarheid van het effect.

Gezien de locatie van de stallingen, het aantal dieren en de te verwachten mestopslag, diende geconcludeerd dat er wel degelijk schadelijke milieueffecten zijn die onvoldoende in kaart gebracht worden.

De omvang van dit project en de kans op verontreiniging van de bodem zijn van die orde dat niet kan volstaan worden met een korte project-m.e.r.-screeningsnota, opgemaakt in opdracht van de vergunningsaanvrager zelf... en dan nog op grond van een foutieve rubriek. Dit biedt niet voldoende garanties met betrekking tot het correct inschatten van de milieueffecten en meer bepaald de mogelijke bodemverontreiniging. Dit is ook gebleken gezien belangrijke milieueffecten niet werden opgenomen.

Echter, integendeel oordeelt verwerende partij dat vergunningsaanvrager onterecht een projectmer-screeningsnota bijbracht gezien het voorwerp van de aanvraag volgens haar niet tot één van de rubrieken van de bijlagen onder het MER-besluit kan geplaatst worden.

5.- Hiermee gaat verwerende partij alleszins lijnrecht in tegen het belangrijke arrest van het Hof van Justitie dd. 24 maart 2011 (HvJ 24 maart 2011, nr. C-435/09, Commissie t. België). In dit arrest staat het volgende te lezen: (eigen onderlijning)

...

In dit arrest wordt met andere woorden net een halt geroepen aan de algemene vrijstelling van een milieueffectenrapport voor kleine projecten. De omvang van het project en dus ook de drempelwaarden alleen zoals opgenomen in bijlage II bij het Vlaamse MER- besluit mogen niet doorslaggevend zijn om de uit te maken of een uitgebreidere milieuscreening vereist is. Het Hof oordeelde dat een loutere toetsing aan de drempelwaarden uit bijlage II strijdig is met de richtlijn en er steeds een milieubeoordeling nodig is.

Het Hof oordeelde hiermee dat zelfs een project van beperkte omvang een aanzienlijk milieueffect kan hebben zodat de overheid, die over de aanname van een plan of programma dient te beslissen, aldus in concreto, geval per geval, telkens opnieuw dient te onderzoeken of het plan of programma een aanzienlijk milieueffect zou kunnen hebben (HvJ (3e k.) nr. C-435/09, 24 maart 2011 (Commissie / België) Amén. 2011 (weergave SAMBON, J.), afl. 4, 274; Juristenkrant 2011 (weergave SCHOUKENS, H.), afl. 228, 4; <http://curia.europa.eu> (28 maart 2011); Pb C 21 mei 2011 (dispositief), afl. 152, 6 en <http://eur-lex.europa.eu> (1 augustus 2011); TMR 2011, afl. 4, 346, noot SCHOUKENS, H.)

Naast de omvang van het project moet namelijk eveneens rekening gehouden worden met “het effect van het project op mens, dier en plant, bodem, water, lucht of het culturele erfgoed”.

Zo oordeelde Uw Raad dat, bij het verlenen van een stedenbouwkundige vergunning voor een screeningsplichtig project, steeds afdoende moet worden gemotiveerd waarom de betrokken aanvraag niet onderworpen is aan een project-MER (RvVb 30 mei 2012, nr. 1112/0169/A/4/0134 en 1112/0166/A/4/0134).

Het is van belang een gedegen en precieze juridische kwalificatie van stedenbouwkundige ingrepen binnen het kader van de projectrubrieken vermeld in de bijlagen bij de MER-richtlijn (RvVb 1 oktober 2013, nr. 1112/0403/SA/0364; RvS 30 januari 2013, nr. 226.271, Van Rompaey; H. SCHOUKENS, “De ondraaglijke lichtheid van milieueffectrapportage: einmal ist keinmal?”, TROS 2014, afl. 73, 24)).

Een overheid die zich over een aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning uitspreekt dient namelijk oog te hebben voor de impact van het project op het leefmilieu en dient dus dienvolgens de nadelige effecten van het gebruik of de exploitatie van een project in overweging te nemen zelfs wanneer deze overheid de uitoefening zelf van deze activiteiten niet kan regelen (R.v.St., Borchard, nr. 79.428, 23 maart 1999; R.v.St., Beck, nr. 96.095, 1 juni 2000; R.v.St., la Ville d’Ottignies-Louvain-La-Neuve, nr. 104.509, 7 mart 2002; R.v.St., l’asbl Lasne Nature, nr. 108.626, 28 juni 2002; R.v.St., nr. 104.510, 7 maart 2002, Commune de Ramillies).

6.- Wanneer zonder dat op concrete wijze en meer in detail wordt onderzocht of de geplande oprichting van een vleesveestal, mestvaalt en erfverhardingen voor de omwonenden redelijkerwijze geen onaanvaardbare hinder inhoudt voor de directe omgeving, is de motivering niet correct opgesteld. De loutere affirmatie dat deze werken beneden de algemene, aanvaardbaar geachte drempels zoals vermeld in het MER-besluit blijven, volstaat niet als een afdoende beoordeling van deze hinderaspecten, aangezien hieruit niet kan worden opgemaakt of dit oordeel gefundeerd is.

Hieruit volgt dan ook dat verwerende partij in elk geval, ook indien zij – hoewel onterecht – van oordeel was dat het aangevraagde niet onder één van de rubrieken van bijlage III MER-besluit kon geplaatst, worden, toch nog de milieueffecten van het aangevraagde diende in haar beoordeling te betrekken. Door dit niet te doen heeft verwerende partij in belangrijke mate verzuimd aan het zorgvuldigheids- en het voorzorgsbeginsel.

Het voorzorgsbeginsel vertolkt de idee dat het komt er niet op aan om een reëel risico te voorkomen of te beperken, zoals in het geval van het preventiebeginsel, doch om een risico te voorkomen of te beperken van zodra het ernstig vermoed wordt (N. DE SADELEER, "Het voorzorgsbeginsel: een stille revolutie", T.M.R. 1999, 82-99; I. LARMUSEAU, "Het voorzorgsbeginsel niet langer een papieren tijger ?", A.J.T. 1998-99, 811-815).

Het Arbitragehof heeft de rechtskracht van het voorzorgsbeginsel reeds eerder getoetst en daarbij geoordeeld dat:

...

De Raad van State oordeelde dienaangaande reeds eerder dat een vervuulende industrie kon worden gesloten zelfs als er geen zekerheid was ten aanzien van het bestaan van een gevaar voor het leefmilieu vermits het loutere bestaan van een risico, zoals in casu, volstond (R.v.St., nr. 41.398, 17 december 1992, T.M.R. 1993/2, 93).

De voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Antwerpen statueerde duidelijk dat:

...

Dit risico maakt op zich een schending uit van het grondwettelijk gewaarborgde recht op de bescherming van de gezondheid en van het grondwettelijk gewaarborgde recht op de bescherming van een gezond leefmilieu (zie in die zin bv. R.v.St., nr. 82.130, 20 augustus 1999).

Op grond van het voorzorgsbeginsel diende verwerende partij dan ook na een gedetailleerde oplijsting van de vele milieueffecten van het project alsook de vele hinderaspecten die een reëel risico inhouden voor de gezondheid van de omwonenden, te concluderen dat het aangevraagde niet vergund kon worden. Zij liet echter na dit belangrijk milieueffect te onderzoeken.

7.- Hieruit kan dan ook nog een laatste schending ontwaard worden. Namelijk dient in het kader van de beoordeling van de goede ruimtelijke ordening eveneens een milieutoets doorgevoerd.

Artikel 1.1.4 VCRO bepaalt namelijk dat de ruimtelijke ordening gericht is op een duurzame ruimtelijke ontwikkeling waarbij de ruimte beheerd wordt ten behoeve van de huidige generatie, zonder dat de behoeften van de toekomstige generaties in het gedrang gebracht worden. Daarbij worden de ruimtelijke behoeften van de verschillende maatschappelijke activiteiten gelijktijdig tegen elkaar afgewogen. Er wordt rekening gehouden met de ruimtelijke draagkracht, de gevolgen voor het leefmilieu en de culturele, economische, esthetische en sociale gevolgen. Op deze manier wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit.

Enkel en alleen op basis van dit artikel uit de VCRO diende reeds een doorgedreven controle van de milieu-impact van het project gedaan te worden. Dit is in het geheel niet gebeurd, behoudens een algemene afwijzing in algemene bewoordingen van enig effect, en dus moet eveneens ten aanzien van artikel 1.1.4 VCRO een schending weerhouden worden.

Uit hetgeen supra hierover werd uiteengezet, moet Uw Raad voor Vergunningsbetwistingen dan ook tot het besluit komen dat deze beoordeling door verwerende partij onzorgvuldig genomen.

Door deze beoordeling is evenwel aan alle belanghebbenden de mogelijkheid ontnomen om naar aanleiding van een uitgebreide milieueffectenrapportage de effecten van het project tegensprekelijk aan te kaarten en bijkomende alternatieven aan te dragen.

...

2.

De verwerende partij antwoordt als volgt:

“ ...

M.b.t. de project-MER-screeningsplicht

...

Verwerende partij erkent dus WEL degelijk dat er een autonome rechtsplicht bestaat (ingevolge de bepalingen van het Europees recht) op grond waarvan het project moet worden gescreend op de al dan niet MER-plicht.

...

In ene omzendbrief is bepaald hoe voor dergelijke aanvragen – waarvoor de actuele Vlaamse regelgeving inzake project-MER-screening nog niet van toepassing is – deze beoordeling/screening moet gebeuren.

...

Of er nu wel of niet een project-MER-screeningsnota diende te worden opgesteld is immers irrelevant, nu blijkt dat er wel degelijk een dergelijke nota werd neergelegd, en dat in de bestreden beslissing hiermee rekening werd gehouden.

Verzoekende partijen hebben dan ook geen belang bij het invoeren van dit middel.

M.b.t. de project-MER-plicht

...

Verwerende partij stelt dat niet alle veeteeltbedrijven aan een MER moeten onderworpen worden en verwijst hiervoor naar de Europese richtlijn.

...

Hoewel omzendbrieven niet juridisch bindend zijn, heeft verwerende partij in de bestreden beslissing toepassing gemaakt van deze omzendbrief “intensieve veeteelt” d.d. 11 maart 2013 (stuk 32) en – zoals ook verzoekende partijen doen in het antwoordnota – geoordeeld dat een intensieve veehouderij “kan beschouwd worden als een andere benaming voor niet grondgebonden veehouderij”. Dit zijn bedrijven die niet gebonden zijn aan land voor hun voedselvoorziening en mestafzet. Typische intensieve veehouderijen zijn varkenshouderijen en mestkalverhouderijen.

...

Vervolgens heeft verwerende partij zich gebaseerd op (cijfer)gegevens van de Vlaamse overheid (stuk 29) en de milieuvergunning (stuk 30 + stuk 7: rubriek 9.4.3.C.1) om de aanvraag te beoordelen:

...

Er kon dan ook besloten worden dat de vleesveestal, voor zover de activiteit gericht is op het vetmesten van vleesvee zoals voorgesteld door de aanvrager, niet moet worden beschouwd als intensieve veeteelt. Bijgevolg diende geen project-MER te worden opgesteld.

..

Uit de uitgevoerde screening blijkt echter dat deze elementen onderzocht werden en de aanvraag alleszins geen hinder teweeg zal brengen voor de omwonenden.

...”

3.

In hun wederantwoordnota stellen de verzoekende partijen nog het volgende:

“ ...

1.- Verwerende partij tracht in haar antwoordnota vooreerst te weerleggen dat de vergunningsaanvraag project-m.e.r.-screeningsplichtig is, en daarenboven te weerleggen dat de screening niet correct zou zijn verlopen.

Wat betreft de project-m.e.r.-screeningsnota die werd bijgebracht, moet andermaal onderstreept worden dat deze nota geenszins afdoende was.

Nogmaals moet onderstreept worden dat de vergunningsaanvrager deze op grond van "10. Infrastructuurprojecten" heeft opgemaakt en niet op grond van "1e) intensieve veeteeltbedrijven". Dergelijke verkeerde categoriekeuze heeft uiteraard een impact op de uitwerking van de nota. Verzoekende partijen hebben wel degelijk belang bij dit middel.

Door geen rekening te houden met het bedrijf als bedrijf voor intensieve veeteelt, worden verkeerde accenten gelegd in de nota en wordt de geur-, lawaai- en stofhinder niet correct ingeschat. Bovendien is de gehele nota zeer beperkt opgevat waardoor verwerende partij over weinig concrete gegevens en informatie kon beschikken om haar beoordeling op te baseren.

Zo moet niet alleen nagekeken worden of er al dan niet een screeningsnota aanwezig is, maar moet ook onderzocht worden of deze nota toereikend is (H. SCHOUKENS, "De ondraaglijke lichtheid van milieueffectrapportage: einmal ist keinmal?", TROS 2014, afl. 73, 25).

Nu deze nota evenwel niet correct werd opgesteld en bovendien verwerende partij volledig ontkent dat de vergunningsaanvraag binnen de criteria van het MER-besluit valt, moet door Uw Raad besloten worden dat de bestreden beslissing niet aan de in het middel opgenomen artikelen beantwoordt.

De omvang van dit project en de kans op verontreiniging van de bodem zijn van die orde dat niet kan volstaan worden met een korte project-m.e.r.-screeningsnota, opgemaakt in opdracht van de vergunningsaanvrager zelf... en dan nog op grond van een foutieve rubriek.

2.- Nogmaals moet het intensieve karakter van de veeteelt die aan de basis van de aanvraag ligt, benadrukt worden. Wat onder "intensieve veeteelt" valt, werd reeds uitgebreid uiteengezet in het inleidend verzoekschrift.

Het al dan niet grondgebonden karakter van de activiteiten van vergunningsaanvrager doet niet ter zake.

Zo kan verwezen worden naar de overwegingen in het arrest van de Raad van State nr. 81.072 van 17 juni 1999. In dit arrest wordt geoordeeld dat het koninklijk besluit van 28 december 1972 geen nadere omschrijving van het begrip "intensieve veeteelt" geeft, waarna wordt verwezen naar de spraakgebruikelijke betekenis van het woord in —Van Dale "Hedendaags Nederlands" waarin "intensieve veehouderij" omschreven wordt als "gericht op de hoogst mogelijke productiviteit" (RvS 17 juni 1999, nr. 81.072, Maeckelbergh e.a.) Van enige relatie met het grondgebonden karakter van de activiteit is geen sprake.

De enkele omstandigheid dat de runderen gedurende een groot deel van het jaar zouden grazen op weidegronden, sluit niet uit dat de exploitatie gericht is op de hoogst mogelijke productiviteit (RvS 29 januari 2015, nr. 230.003, Slabbaert e.a.).

Het is dan echter de taak van het vergunningverlenend bestuursorgaan om te onderzoeken en te beoordelen of de concrete exploitatie als "intensief" moet beschouwd worden, waarbij het allerm minst evident is om een exploitatie die gericht is op een hoge productie te beschouwen als niet intensief. (RvVb 26 november 2013, nr. A/2013/0695).

Nu het vaststaat dat de bijgevoegde project-m.e.r.-screeningsnota onvoldoende is gedocumenteerd en verwerende partij op basis van het volledige administratieve dossier met inbegrip van deze nota niet kan uitsluiten dat de tenuitvoerlegging van de stal belangrijke

milieueffecten zouden doen ontstaan, diende alsnog over te worden gegaan tot een aanvullende milieueffectenrapportage.

Het is frappant dat verwerende partij niet enkel weerlegt dat dergelijke rapportage niet vereist is, maar daarenboven nog ontkent dat een project-m.e.r.-screeningsnota diende te worden bijgevoegd. Dit is absoluut onwaar.

Bovendien moet eveneens verwezen worden naar de ligging aan Habitatrichtlijngebied. Naast de natuurtoets die verder diende te worden uitgewerkt zoals opgeworpen in het derde middel, diende ook reeds ten aanzien van de te verwachten milieueffecten een meer voorzichtig standpunt te worden ingenomen.

3.- Ondergeschiedt, zelfs indien Uw Raad voor Vergunningsbetwistingen verwerende partij volgt en beaamt dat er geen project-m.e.r.-screeningsnota diende te worden gevoegd, minstens er geen ernstige milieueffecten konden worden verwacht die de opmaak van een MER verantwoordden, dan nog diende aan art. 1.1.4 VCRO te worden getoetst

Enkel en alleen op basis van dit artikel uit de VCRO diende reeds een doorgedreven controle van de milieu-impact van het project gedaan te worden.

Het is al te gemakkelijk om te stellen dat de vleesveestal, mestvaalt en erfverhardingen zullen gebruikt worden voor een grondgebonden activiteit om te besluiten dat het niet gaan om intensieve veeteelt en dat dus geen milieueffecten kunnen worden verwacht.

*Zoals reeds aangehaald in het inleidend verzoekschrift heeft verwerende partij nagelaten de opgeworpen milieueffecten te koppelen aan de bestaande realiteit aan de Keldermansschransstraat, zijnde de nabijheid van bossen, zonevreemde woningen en reeds opgerichte constructies aan de Hanssenslaan die horen tot hetzelfde agrarisch bedrijf.
...*

Beoordeling door de Raad

1.

In het tweede middel voeren de verzoekende partijen aan dat de aanvraag minstens diende onderworpen te worden aan een MER-screening en wel degelijk valt onder bijlage III van het project-MER-besluit.

Artikel 2, lid 1 van de destijds geldende richtlijn 85/337/EEG van 27 juni 1985 (thans de richtlijn 2011/92/EU) betreffende milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten bepaalt:

“ ...

De lidstaten treffen de nodige maatregelen om te verzekeren dat een vergunning vereist is voor projecten die een aanzienlijk milieueffect kunnen hebben, onder meer gezien hun aard, omvang of ligging, en dat een beoordeling van hun effecten plaatsvindt alvorens een vergunning wordt verleend. Deze projecten worden omschreven in artikel 4.

...”

Artikel 4 van dezelfde richtlijn luidt als volgt:

“ ...

1. Onder voorbehoud van artikel 2, lid 3, worden de in bijlage I genoemde projecten onderworpen aan een beoordeling overeenkomstig de artikelen 5 tot en met 10.
2. Onder voorbehoud van artikel 2, lid 3, bepalen de lidstaten voor de in bijlage II genoemde projecten:
  - a) door middel van een onderzoek per geval, of
  - b) aan de hand van door de lidstaten vastgestelde drempelwaarden of criteria, of het project al dan niet moet worden onderworpen aan een beoordeling overeenkomstig de artikelen 5 tot en met 10.
 De lidstaten kunnen besluiten om beide sub a en b genoemde procedures toe te passen.
3. Bij het onderzoek per geval of bij de vaststelling van drempelwaarden of criteria bij de toepassing van lid 2 moet met de relevante selectiecriteria van bijlage III rekening worden gehouden."

Bijlage I bij de project-MER-richtlijn vermeldt onder meer:

" ...
 17.
Installaties voor intensieve pluimvee- of varkenshouderij met meer dan:
 a) 85 000 plaatsen voor mesthoenders, 60 000 plaatsen voor hennen;
 b) 3 000 plaatsen voor mestvarkens (van meer dan 30 kg); of
 c) 900 plaatsen voor zeugen.
 ... "

Bijlage II bij de project-MER-richtlijn vermeldt onder meer:

" ...
 LANDBOUW, BOSBOUW EN AQUACULTUUR
 ...
 e) *Intensieve veeteeltbedrijven (voor zover niet in bijlage I opgenomen).*
 ... "

De richtlijn 85/337/EEG werd verder omgezet met het project-MER-besluit van 10 december 2004 en bijlage II van dit besluit bevat de projecten die overeenkomstig artikel 4.3.2, §2 en §3 DABM aan de project-milieueffectrapportage worden onderworpen maar waarvoor de initiatiefnemer een gemotiveerd verzoek tot ontheffing kan indienen en vermeldt onder meer:

" ...
 e) *Intensieve veeteeltbedrijven :*

- *Stal met 60.000 tot 85.000 plaatsen voor ander gevogelte dan legkippen of met 40.000 tot 60.000 plaatsen voor legkippen, en geheel of gedeeltelijk gelegen in een ander gebied dan "agrarisches gebied in de ruime zin".*
- *Stal met 2.000 tot 3.000 plaatsen voor varkens andere dan zeugen en geheel of gedeeltelijk gelegen in een ander gebied dan "agrarisches gebied in de ruime zin".*
- *Stal met 2.500 plaatsen of meer voor mestkalveren.*
- *Stal met 1.000 tot 2.500 plaatsen voor mestkalveren en geheel of gedeeltelijk gelegen in een ander gebied dan "agrarisches gebied in de ruime zin".*
- *Gemengde inrichting voor gevogelte als de verhouding van het aantal plaatsen voor legkippen t.o.v. de drempel 60.000 + het aantal plaatsen voor ander gevogelte dan legkippen, struisvogels of struisvogelachtigen t.o.v. de drempel /85.000 groter dan 1 is.*

- *Gemengde inrichting voor varkens van meer dan 20 kg als de verhouding van het aantal plaatsen voor zeugen t.o.v. de drempel van 900 + het aantal plaatsen voor varkens andere dan zeugen t.o.v. de drempel van 3.000 groter dan 1 is.*
- *Stal met 1.000 plaatsen of meer voor struisvogels en struisvogelachtigen.*
- ...

2.

Het Hof van Justitie heeft in een arrest van 24 maart 2011 (in de zaak C-435/09) geoordeeld dat de Vlaamse regelgeving, die op dat ogenblik gold, niet in overeenstemming is met de richtlijn 85/337/EEG. Het Hof overwoog in dit arrest onder meer wat volgt:

“De lidstaten dienen richtlijn 85/337 uit te voeren op een wijze die volledig in overeenstemming is met de eisen die zij stelt, gelet op haar hoofddoel, dat, zoals blijkt uit artikel 2, lid 1, ervan, erin bestaat dat projecten die een aanzienlijk milieueffect kunnen hebben, met name gezien de aard, omvang of ligging ervan, vóór de verlening van een vergunning worden onderworpen aan een beoordeling van die effecten (arresten van 19 september 2000, Linster, C-287/98, Jurispr. blz. I-6917, punt 52, en 23 november 2006, Commissie/Italië, C-486/04, Jurispr. blz. I-11025, punt 36).

Zelfs een project van beperkte omvang kan namelijk een aanzienlijk milieueffect hebben, en uit vaste rechtspraak blijkt dat de wettelijke bepalingen van de lidstaat die voorzien in een milieueffectbeoordeling voor bepaalde soorten projecten, ook de in artikel 3 van richtlijn 85/337 geformuleerde eisen moeten naleven en rekening moeten houden met het effect van het project op mens, dier en plant, bodem, water, lucht of het culturele erfgoed (zie arresten van 13 juni 2002, Commissie/Spanje, C-474/99, Jurispr. blz. I-5293, punt 32, en 15 oktober 2009, Commissie/Nederland, C-255/08, punt 30).

Overigens schrijft artikel 4, lid 2, eerste alinea, van richtlijn 85/337 voor dat de lidstaten voor de in bijlage II bij deze richtlijn genoemde projecten door middel van een onderzoek per geval of aan de hand van door de betrokken lidstaat vastgestelde drempelwaarden of criteria bepalen of deze projecten al dan niet moeten worden onderworpen aan een milieueffectbeoordeling overeenkomstig de artikelen 5 tot en met 10 van deze richtlijn. Volgens de tweede alinea van die bepaling kunnen de lidstaten ook beslissen om beide in de eerste alinea genoemde procedures toe te passen.

Uit vaste rechtspraak volgt ook dat wanneer de lidstaten hebben beslist om drempelwaarden en/of criteria vast te stellen, de hun aldus toegekende beoordelingsmarge haar beperkingen vindt in de in artikel 2, lid 1, van richtlijn 85/337 neergelegde verplichting om, vóórdat een vergunning wordt verleend, de projecten die met name wegens de aard, omvang of ligging ervan, een aanzienlijk milieueffect kunnen hebben, aan een milieueffectbeoordeling te onderwerpen (arrest van 20 november 2008, Commissie/Ierland, C-66/06, punt 61 en aldaar aangehaalde rechtspraak, en arrest Commissie/Nederland, reeds aangehaald, punt 32).

Tevens dient te worden benadrukt dat de lidstaten op grond van artikel 4, lid 3, van richtlijn 85/337 de verplichting hebben om bij het vaststellen van die drempelwaarden of criteria rekening te houden met de in bijlage III bij deze richtlijn genoemde relevante selectiecriteria (reeds aangehaalde arresten Commissie/Ierland, punt 62, en Commissie/Nederland, punt 33).

Wat deze laatste criteria betreft onderscheidt die bijlage in de eerste plaats de kenmerken van de projecten, waarbij in het bijzonder de omvang van het project, de cumulatie met

andere projecten, het gebruik van natuurlijke hulpbronnen, de productie van afvalstoffen, verontreiniging en hinder alsook het risico van ongevallen in overweging moeten worden genomen, in de tweede plaats de ligging van de projecten, zodat de mate van kwetsbaarheid van het milieu in de gebieden waarop de projecten van invloed kunnen zijn in overweging wordt genomen, waarbij in het bijzonder rekening wordt gehouden met het bestaande grondgebruik en het opnamevermogen van het natuurlijke milieu, en in de derde plaats de kenmerken van het potentiële effect, met name ten aanzien van de geografische zone en de grootte van de getroffen bevolking.

Hieruit volgt dat een lidstaat die op basis van artikel 4, lid 2, van richtlijn 85/337 drempelwaarden en/of criteria vaststelt en daarbij alleen rekening houdt met de omvang van de projecten zonder de in het voorgaande punt vermelde criteria in aanmerking te nemen, de grenzen overschrijdt van de beoordelingsmarge waarover hij krachtens de artikelen 2, lid 1, en 4, lid 2, van deze richtlijn beschikt (reeds aangehaalde arresten Commissie/Ierland, punt 64, en Commissie/Nederland, punt 35).

(...)

Bijgevolg voldoet het Koninkrijk België, voor zover de regelgeving van het Vlaamse Gewest drempelwaarden en selectiecriteria vaststelt die enkel met de omvang van het betrokken project rekening houden, niet aan de eisen van artikel 4, leden 2 en 3, van die richtlijn, gelezen in samenhang met de bijlagen II en III daarbij. Die lidstaat heeft derhalve de grenzen overschreden van de beoordelingsmarge waarover hij bij de vaststelling van die drempelwaarden en criteria beschikt.”

Het arrest herinnert enerzijds aan het hoofddoel van richtlijn 85/337 dat erin bestaat dat projecten die een aanzienlijk milieueffect kunnen hebben door de aard, omvang of ligging ervan, vóór de verlening van een vergunning worden onderworpen aan een beoordeling van die effecten.

Anderzijds wordt benadrukt dat de lidstaten op grond van artikel 4, derde lid van richtlijn 85/337 de verplichting hebben om bij het vaststellen van drempelwaarden of criteria rekening te houden met de in bijlage III bij deze richtlijn genoemde relevante selectiecriteria. De vermelde relevante selectiecriteria zijn in de Vlaamse regelgeving thans opgenomen in bijlage II van decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM).

3.

In de omzendbrief van 22 juli 2011 “*LNE 2011/1 - Milieueffectbeoordeling en vergunningverlening voor bepaalde projecten ten gevolge van het arrest van het Hof van Justitie van 24 maart 2011 (C-435/09, Europese Commissie t. België)*”, werden “richtsnoeren voor de maatregelen die de advies- en vergunningverlenende instanties kunnen nemen in het kader van hun verplichting om de volle werking van de bepalingen van richtlijn 85/337/EEG te waarborgen, in afwachting van de wijzigingen in de Vlaamse regelgeving die noodzakelijk zijn om het arrest van het Hof van Justitie uit te voeren”, bepaald.

In de omzendbrief wordt onder meer gesteld dat, om te bepalen of het project dat het voorwerp vormt van de vergunningsaanvraag tot het toepassingsgebied van deze omzendbrief behoort, achtereenvolgens nagegaan moet worden of het project opgenomen is in (1) bijlage I van het Project-MER-besluit, (2) in bijlage II van het Project-MER-besluit (3) in de lijst die is opgenomen in de bijlage bij de omzendbrief. De lijst bedoeld onder (3) is de lijst van bijlage II bij richtlijn 85/337/EEG.

Volgens de bepalingen ervan houdt de omzendbrief op uitwerking te hebben zodra de wijzigingen in de Vlaamse regering in werking treden. Met het besluit van de Vlaamse regering van 1 maart 2013 werd het besluit van de Vlaamse regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van

de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectenrapportage, gewijzigd. Het werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van op 29 april 2013 en treedt in werking op datum van publicatie.

Artikel 59 van het decreet van 1 maart 2013 houdende diverse bepalingen inzake landbouw, leefmilieu en natuur en ruimtelijke ordening bepaalt echter het volgende:

“Aan het decreet van 23 maart 2012 houdende wijziging van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, wordt een hoofdstuk 5, dat bestaat uit artikelen 13 en 14, toegevoegd, dat luidt als volgt :

" HOOFDSTUK 5. – Slotbepalingen

Art. 13. § 1. Milieuvergunningsaanvragen waarvoor een vergunningsaanvraag werd verzonden aan de bevoegde overheid voor de datum van de inwerkingtreding van de artikelen 2, 2°, 3, 5 tot 8, 10 en 12 van dit decreet, worden uitgevoerd overeenkomstig de procedure die van toepassing was op dat ogenblik.

§ 2. Stedenbouwkundige vergunningsaanvragen waarvoor een vergunningsaanvraag werd verzonden aan de bevoegde overheid voor de datum van inwerkingtreding van de artikelen 2, 2°, 3, 5 tot 8, 10 en 12 van dit decreet, worden uitgevoerd overeenkomstig de procedure die van toepassing was op dat ogenblik.

Art. 14. De artikelen 2, 2°, 3, 5 tot 8, 10 en 12, van dit decreet treden in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum. ". "

Artikel 22 van het besluit van de Vlaamse regering van 1 maart 2013 inzake de nadere regels van de project-MER-screening, bepaalt dat de hiervoor vermelde artikelen 2, 2°, 5 tot en met 8, 10 en 12 in werking treden op datum van de publicatie van dit besluit in het Belgisch Staatsblad. Het besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 29 april 2013.

De artikelen 5 en 6 van het decreet van 23 maart 2012 houdende wijziging van het decreet van 28 juni 1985 betreffende de milieuvergunning, van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, luiden als volgt:

“ ...

Artikel 5.

Artikel 4.3.2 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 december 2002, wordt vervangen door wat volgt :

Art. 4.3.2. § 1. De Vlaamse Regering wijst, aan de hand van de criteria die worden omschreven in de bij dit decreet gevoegde bijlage II, de categorieën van projecten aan waarvoor overeenkomstig dit hoofdstuk een project-MER moet worden opgesteld.

De verplichting tot het opstellen van een project-MER, vermeld in het eerste lid, geldt ook indien wegens het verstrijken van de lopende vergunning van het project een nieuwe vergunning moet worden aangevraagd

§ 2. De Vlaamse Regering wijst, aan de hand van de criteria die worden omschreven in de bij dit decreet gevoegde bijlage II, de andere dan in paragraaf 1 vermelde categorieën van projecten aan waarvoor overeenkomstig dit hoofdstuk een project-MER of een gemotiveerd verzoek tot ontheffing van de rapportageverplichting moet worden opgesteld.

Die verplichting geldt ook indien wegens het verstrijken van de lopende vergunning van het project een nieuwe vergunning moet worden aangevraagd.

§ 2bis. De Vlaamse Regering wijst, aan de hand van de criteria die worden omschreven in de bij dit decreet gevoegde bijlage II, de andere dan in paragrafen 1 en 2 vermelde categorieën van projecten aan waarvoor overeenkomstig dit hoofdstuk een project-MER of een project-m.e.r.-screeningsnota moet worden opgesteld.

Die verplichting geldt ook indien wegens het verstrijken van de lopende vergunning van het project een nieuwe vergunning moet worden aangevraagd.

§ 3. De Vlaamse Regering wijst, aan de hand van de criteria die worden omschreven in de bij dit decreet gevoegde bijlage II, aan voor welke veranderingen aan reeds bestaande projecten van de categorieën, vermeld in paragrafen 1 en 2, overeenkomstig dit hoofdstuk al dan niet een project-MER moet worden opgesteld op grond van een beslissing, geval per geval, van de administratie.

§ 3bis. De Vlaamse Regering wijst, aan de hand van de criteria die worden omschreven in de bij dit decreet gevoegde bijlage II, aan voor welke veranderingen aan reeds bestaande projecten van de categorieën, vermeld in paragrafen 2 en 2bis, overeenkomstig dit hoofdstuk al dan niet een project-MER moet worden opgesteld op grond van een beslissing, geval per geval, van de overheid die beslist over de ontvankelijkheid en volledigheid van de vergunningsaanvraag.

§ 4. De Vlaamse Regering kan de criteria die worden omschreven in de bij dit decreet gevoegde bijlage II, nader definiëren. Op grond van die criteria moet het mogelijk zijn uit te maken of aan een bepaald project, dan wel aan een verandering daarvan, al dan niet aanzienlijke milieueffecten verbonden kunnen zijn.

Bij de aanwijzing van categorieën van projecten overeenkomstig paragrafen 1, 2, 2bis, 3 of 3bis kan de Vlaamse Regering eveneens de administraties, overheidsinstellingen en openbare besturen aanwijzen die, overeenkomstig artikel 4.3.4, § 4, een afschrift van de kennisgeving moeten ontvangen.

Elke vaststelling of vervanging van de criteria, vermeld in het eerste lid, wordt meegedeeld aan de Europese Commissie."

Artikel 6.

In artikel 4.3.3 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 december 2002 en gewijzigd bij het decreet van 12 december 2008, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in paragraaf 1 wordt de zinsnede " Onverminderd § 5 kan de Vlaamse Regering " vervangen door de zinsnede " De Vlaamse Regering kan ";

2° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt :

§ 2. In de gevallen, vermeld in artikel 4.3.2, § 2bis en § 3bis, waarvoor een project-m.e.r.-screeningsnota werd opgesteld, neemt de overheid die beslist over de ontvankelijkheid en volledigheid van de vergunningsaanvraag, een beslissing of er een project-MER moet worden opgesteld. Zij doet dat op het ogenblik van en als onderdeel van de beslissing over de ontvankelijkheid en volledigheid van de vergunningsaanvraag. De beslissing dat al dan niet een project-MER moet worden opgesteld, wordt ter beschikking van het publiek gesteld op de wijze, bepaald door de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering kan verder inzake de project-m.e.r.-screening nadere regels vaststellen en kan de vorm en de inhoudelijke elementen van de project-m.e.r.-screeningsnota bepalen. ";

3° in paragraaf 3, eerste lid, worden de woorden " bedoeld in artikel 4.3.2 " vervangen door de woorden " , vermeld in artikel 4.3.2, § 2 en § 3, ";

4° in paragraaf 3, tweede lid, wordt de zinsnede " Onverminderd § 5 en " opgeheven en wordt het woord " milieueffectrapportage " vervangen door de woorden " de verplichting tot het opstellen van een project-MER ";

5° in paragraaf 4 worden de woorden " bedoeld in §§ 1, 2 of 3 " vervangen door de woorden " vermeld in paragraaf 1 of 3 " en wordt punt 2° opgeheven;

6° paragraaf 5 wordt opgeheven;

7° in paragraaf 7 worden de woorden " bedoeld in §§ 2 of 3 " vervangen door de woorden " vermeld in paragraaf 3 ";

8° in paragraaf 9 worden in punt 1° de woorden " bedoeld in §§ 1 en 3 " vervangen door de woorden " , vermeld in paragraaf 1 " en wordt punt 2° opgeheven;

9° in paragraaf 10 wordt de zinsnede " de vrijstelling, de ontheffing en de toepassing van de rapportageverplichting. " vervangen door de zinsnede " de vrijstelling en de ontheffing van de verplichting tot het opstellen van een project-MER. ".

...

Met het vermelde besluit van de Vlaamse regering van 1 maart 2013 inzake de nadere regels van de project-MER-screening werd eveneens het besluit van de Vlaamse regering van 28 mei 2004 betreffende de dossiersamenstelling van de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning gewijzigd, meer bepaald door de bepalingen inzake de vereiste stukken in de dossiersamenstelling van de vergunningsaanvragen aan te vullen met "een project-MER-screeningsnota, waarvan de inhoud beantwoordt aan de door de Vlaamse Regering ter zake gestelde eisen". Ook deze bepalingen zijn in werking getreden op 29 april 2013.

4.1.

Uit het voorgaande volgt dat het de datum is van verzending van een stedenbouwkundige aanvraag aan de bevoegde overheid die bepalend is voor "de procedure die van toepassing is". Stedenbouwkundige vergunningsaanvragen van vóór 29 april 2013, zoals de betrokken aanvraag, vallen onder de regeling zoals toegelicht in de omzendbrief van 22 juli 2011 "LNE 2011/1 - Milieueffectbeoordeling en vergunningverlening voor bepaalde projecten ten gevolge van het arrest van het Hof van Justitie van 24 maart 2011 (C-435/09, Europese Commissie t. België)".

Zoals hiervoor reeds vastgesteld, is in deze omzendbrief een lijst opgenomen die gelijk is aan de lijst van bijlage II bij richtlijn 85/337/EEG. En zoals tevens reeds vastgesteld, vermeldt deze lijst "intensieve veeteeltbedrijven (voor zover niet in bijlage I opgenomen)".

4.2.

Het punt van discussie is de vraag of het aangevraagde, in het bijzonder de vleesstal, onder de rubriek "intensieve veeteeltbedrijven" in de zin van bijlage II van de richtlijn valt. De Raad is niet bevoegd om zelf te beoordelen of het betrokken bedrijf al dan niet als een intensief veeteeltbedrijf dient beschouwd te worden. Die beoordeling komt uitsluitend aan het vergunningverlenend bestuursorgaan toe.

De Raad kan zijn beoordeling op dat punt niet in de plaats stellen van die van de bevoegde overheid, maar kan in de uitoefening van het hem opgedragen wettigheidsstoezicht wel nagaan of het vergunningverlenend bestuursorgaan de haar ter zake toegekende bevoegdheid naar behoren heeft uitgeoefend, met name of zij is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of zij deze correct heeft beoordeeld, en of zij op grond daarvan in redelijkheid tot haar besluit is kunnen komen.

Het begrip 'intensieve veeteeltbedrijven' is niet gedefinieerd in de Europese regelgeving hieromtrent. In de spraakgebruikelijke betekenis is intensieve veehouderij een andere benaming voor niet grondgebonden veehouderij.

4.3.

De verwerende partij steunt zich in de bestreden beslissing op het feit dat de dieren geweid worden, dat de geproduceerde mest wordt benut voor de bemesting van de omliggende akkers en dat er 146 stuks rundvee zijn, waarvan 114 runderen ouder dan 2 jaar (en geen mestkalveren) om te besluiten dat het project niet beschouwd kan worden als "intensieve veeteelt" in de zin van bovenvermelde richtlijn. De verwerende partij verwijst naar de verzamelaanvraag bij de mestbank

hetgeen “toont dat de aanvrager 41,45 hectaren landbouwgrond heeft, opgedeeld in 23,65 ha grasland (weiden), 13,03 ha maïs en 4,44 ha wintertarwe. Deze gronden zijn ook aangeven aan de mestbank om bemest te worden”.

De verwerende partij beschouwt het bedrijf niet als een “niet grondgebonden bedrijf”, met name niet als een bedrijf dat niet gebonden is aan land voor hun voedselvoorziening en mestafzet. Het enkele feit dat er een milieuvergunning nodig is voor een dergelijk veeteeltbedrijf impliceert op zich niet dat het veeteeltbedrijf als “intensief” in de zin van de richtlijn dient te worden beschouwd. Bij het beoordelen of het aangevraagde dient beschouwd te worden als een intensief veeteeltbedrijf, is de vraag welk vee wordt gehouden en met welke doelstelling relevant. Afhankelijk daarvan moet worden beoordeeld of de veeteelt gericht is op de ‘hoogst mogelijke productiviteit’.

De verwerende partij stelt dat het gaat om een “vleesveestal”, met name “het vetmesten van vleesvee”. Er wordt gesteld dat “krachtvoeder worden zo efficiënt mogelijk ingezet”. Er is sprake van “droogvoeder” die wordt opgeslagen in silo’s. Verderop in de bestreden beslissing wordt gesteld dat de aanvrager het bedrijf beschouwt als “intensieve veeteelt”, weliswaar in de betekenis van de in de omzendbrief van 8 juli 1997 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen voor dergelijke bedrijven vermelde afstandsregels van dergelijke bedrijven met het woongebied.

4.4.

Uit de motivering van de bestreden beslissing blijkt niet of ook onderzocht werd of het bedrijf gericht is op de “hoogst mogelijke productiviteit”. In de mate dat de verwerende partij bovendien haar standpunt steunt op het feit dat de dieren “niet continu op stal staan maar geweid worden” om te besluiten dat het om een grondgebonden bedrijf gaat, is dit geen decisief gegeven om te besluiten tot een niet-intensief veeteeltbedrijf en kan dit alleszins geen aanleiding geven tot een conclusie zonder na te gaan in welke mate krachtvoer bijdraagt tot de productie van slachtvee in de gevraagde bedrijvigheid. Uit de bestreden beslissing blijkt bovendien dat wel degelijk krachtvoer wordt ingezet.

Er wordt in de bestreden beslissing wel gesteld dat het bedrijf afhankelijk is van het land “voor voedselvoorziening”, en er wordt verwezen naar de productie van maïs en wintertarwe door het bedrijf zelf doch daarmee is niet duidelijk in welke mate de productiviteit van het slachtvee wordt opgedreven door het voederen met krachtvoer. De verwerende partij kon dus niet op basis van bovenstaande gegevens besluiten dat de vleesveestal niet beschouwd kan worden als “intensieve veeteelt”.

5.

De verwerende partij kan niet gevolgd worden waar zij stelt dat de verzoekende partijen geen belang hebben bij het middel omdat blijkt dat er wel degelijk een project-MER-screeningsnota werd neergelegd. In de bestreden beslissing wordt immers duidelijk gesteld dat het project geen intensieve veehouderij betreft.

De beoordeling van de verwerende partij vertrekt vanuit een verkeerde premisse, met name dat het geen intensief veeteeltbedrijf in de zin van de Europese MER-richtlijn betreft. Het feit dat er een project-MER-screeningsnota werd ingediend door de aanvrager in beroep en dat de verwerende partij een opsomming geeft van wat de aanvrager doet “om eventuele milieuhinder of hinder voor omwonenden” te beperken, doet geen afbreuk aan de hierboven gedane vaststelling dat de verwerende partij onvoldoende onderzoek heeft verricht naar het intensief karakter van het veeteeltbedrijf.

Anders dan de verwerende partij in haar antwoordnota voorhoudt, heeft zij in de bestreden beslissing geenszins vastgesteld dat “een project-MER-screening” volstaat. De verwerende partij haalt de begrippen inzake het effectief opstellen van een MER, het screenen van het project en de vraag of een screening nodig is, door elkaar. Uit de bestreden beslissing blijkt duidelijk dat de verwerende partij heeft besloten dat het project zelfs geen MER-screening behoeft. Dat de verwerende partij verderop in de bestreden beslissing stelt dat “een project-MER niet noodzakelijk is”, doet geen afbreuk aan bovenstaande vaststelling.

Het gaat immers niet op om in dezelfde bestreden beslissing te stellen dat het project niet onder een categorie valt van de screeningsplichtige projecten om dan, dan “los daarvan” te constateren dat de milieuhinder tot een minimum wordt beperkt om dan verderop te besluiten dat er geen project-MER moet worden opgesteld. De bestreden beslissing is op dit punt dan ook intern tegenstrijdig.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

B. Eerste middel

Standpunt van de partijen

1.

De verzoekende partijen roepen in een eerste middel de schending in van de artikelen 3 en 6 van het Verdrag betreffende de toegang tot informatie, inspraak bij besluitvorming en toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden, ondertekend te Aarhus op 25 juni 1998, de schending van artikel 4.7.15, §1 VCRO, artikel 2, §6 van het MER-besluit, artikel 16, 7° van het besluit betreffende de uitgebreide dossiersamenstelling van de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning en van het zorgvuldigheidsbeginsel als algemeen beginsel van behoorlijk bestuur.

De verzoekende partijen zetten uiteen als volgt:

“ ...

1.- In navolging van het vernietigingsarrest van 3 december 2013 van Uw Raad, schrijven verzoekende partijen verwerende partij dd. 21 januari 2014 aan om in navolging van deze beslissing nogmaals de deputatie te wijzen op de onvolledigheid en niet-ontvankelijkheid van het dossier doordat geen project-m.e.r.-screeningsnota werd gevoegd (STUK 4).

Het is in navolging van deze opmerkingen aan verwerende partij dat vergunningsaanvrager dd. 17 februari 2014 alsnog een project-m.e.r.-screeningsnota bijbrengt (STUK 5).

Deze nota wordt met andere woorden slechts bijgebracht nadat de vergunningsaanvraag voor een tweede maal in beroep door verwerende partij moet worden behandeld.

Noch in eerste aanleg voor het college van burgemeester en schepenen, noch in beroep wanneer dit dossier voor een eerste maal door verwerende partij moet worden beoordeeld, wordt dit bijgebracht.

De nota wordt slechts in februari 2014 bijgebracht enkele dagen voor de hoorzitting en het verslag van de PSA worden opgemaakt (20 februari 2014) waarop verwerende partij zich een tweede maal over dit aanvraagdossier buigt. Vergunningsaanvrager laat evenwel na dit belangrijk document mee te delen aan verzoekende partijen die nochtans als beroepers over deze belangrijke informatie dienden te beschikken.

Bovendien staat het vast dat dergelijke bijgevoegde informatie eveneens aan een openbaar onderzoek diende te worden onderworpen, zodat verzoekers alsook iedere belanghebbende minstens op deze wijze kennis konden nemen van de opgemaakte project-m.e.r.-screeningsnota. Meer bepaald is het van belang dat gekend is welke milieu-impact kan verwacht worden ingevolge het geplande project.

Los van de vraag naar de inhoudelijke kwaliteit van de nota, die ter hoogte van het tweede middel wordt bekritiseerd, diende reeds verwerende partij te oordelen dat zij geen vergunningsbeslissing kon nemen aangezien de nota niet is onderworpen aan een openbaar onderzoek.

2.- De onvolledigheid en niet-ontvankelijkheid van de aanvraag diende te worden opgeworpen reeds in eerste aanleg, maar zeker ook in de bestreden beslissing door verwerende partij.

Door dit niet te doen is deze aanvraag niet met de vereiste kennis beoordeeld kunnen worden. Het ontbreken van stukken in het dossier van de aanvraag om een bouwvergunning moet nochtans tot de onwettigheid van de op grond van dat dossier verleende bouwvergunning leiden indien blijkt dat de vergunningverlenende overheid ingevolge het ontbreken van deze stukken niet met de vereiste kennis van zaken de aanvraag heeft beoordeeld (RvS 13.07.2004, nr. 133.841, Hendrix).

Er kan niet ontkend worden dat het al dan niet veroorzaken van milieueffecten een essentieel onderdeel is dat door alle vergunningsverlenende overheden diende te worden beoordeeld.

Verwerende partij is zo voorbij gegaan aan artikel 2§6 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage (hierna MER-besluit). Dit artikel bepaalt dat voor dergelijke projecten die vallen onder bijlage III bij het MER-besluit, een project-m.e.r.-screeningsnota moet worden ingediend bij de overheid die beslist over de ontvankelijkheid en volledigheid van de vergunningsaanvraag.

Is deze niet (tijdig) ingediend, dan moet het dossier onvolledig worden verklaard.

Artikel 11, 5° van het besluit van de Vlaamse Regering van 28 mei 2004 betreffende de dossiersamenstelling van de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning bepaalt voorts eveneens dat ofwel een milieueffectenrapport, ofwel een verzoek tot ontheffing, ofwel een project-m.e.r.-screeningsnota dient te worden gevoegd. Wordt dit over het hoofd gezien, is het dossier eveneens ingevolge dit besluit onvolledig samengesteld en dient de aanvraag te worden geweerd.

Verwerende partij is hieraan echter voorbijgegaan en heeft alsnog de aanvraag ten gronde beoordeeld waardoor het vaststaat dat de bestreden beslissing dient te worden vernietigd.

3.- Bovendien kan dergelijke schending niet ongedaan gemaakt worden zoals vergunningsaanvrager verkeerdelijk dacht, door het voegen van een project-m.e.r.-screeningsnota op het ogenblik waarbij verwerende partij een beslissing diende te nemen.

Namelijk is het niet voldoende dat een dergelijke nota gekend is door de vergunningsverlenende overheid. Een dergelijke nota dient ook onderworpen te worden aan een openbaar onderzoek.

Een dergelijk openbaar onderzoek wordt voor het Vlaamse Gewest voorgeschreven door artikel 4.7.15 §1 VCRO:

...

Met andere woorden wordt expliciet aangegeven dat vergunningsaanvragen waaraan mogelijks schadelijke milieueffecten worden verbonden steeds aan een openbaar onderzoek dienen te worden onderworpen.

Een dergelijk openbaar onderzoek heeft tot doel, eensdeels, aan de bevoegde overheden de nodige inlichtingen en gegevens te verstrekken opdat zij met kennis van zaken zouden kunnen oordelen, anderdeels, degenen die bezwaren zouden hebben tegen de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning de mogelijkheid te bieden hun bezwaren en opmerkingen te doen gelden (R.v.St., De Crombrughe, nr. 215.707 van 11 oktober 2011).

Aan deze verplichting wordt gemakkelijkschwege voorbijgegaan door verwerende partij. Nochtans mag het belang van dergelijke openbaarheid en inspraak geenszins onderschat worden.

4.- Zo dient te worden verwezen naar de artikelen 3 en 6 van het Verdrag van Aarhus.

Artikel 3 bepaalt: (eigen onderlijning)

...

Artikel 6 bepaalt: (eigen onderlijning)

...

Ingevolge artikel 3 en 6 van het Verdrag van Aarhus moet de overheid waarborgen dat het publiek wordt geïnformeerd en bij de besluitvorming aangaande een stedenbouwkundige vergunning wordt betrokken. Er dient eveneens rekening te worden gehouden met het resultaat van deze inspraak.

Indien evenwel geen inspraak wordt gegeven omdat een nota betreffende de milieuaspecten niet wordt bijgebracht tijdens het openbaar onderzoek, staat het vast dat deze bepalingen niet zijn nageleefd.

Dit maakt dan ook eveneens een schending uit van het zorgvuldigheidsbeginsel. Een zorgvuldige overheid waakt er over dat het vergunningsdossier volledig is zodat deze met kennis van zaken het dossier kan beoordelen. Bovendien dient een overheid ervoor te zorgen dat alle stukken in het dossier aan inspraak van het publiek worden onderworpen.

Het zorgvuldigheidsbeginsel vereist dat het bestuur bij de feitenvinding slechts na een behoorlijk onderzoek van de zaak en met kennis van alle relevante gegevens een beslissing vermag te nemen, wat inhoudt dat het bestuur bij de besluitvorming met de meest recente en accurate gegevens rekening houdt (RvS 30 juni 2009, nr. 194.978, De Bruycker; RvS 16 juni 2007, nr. 172.403, Vanhonsbrouck ea).

..."

2.

De verwerende partij antwoordt als volgt:

"...

Evenwel is deze bepaling pas in het vermelde uitvoeringsbesluit opgenomen overeenkomstig artikel 13 van het Besluit van de Vlaamse regering inzake de nadere regels van de project-m.e.r.-screening d.d. 1 maart 2013 (B.S. 29.04.2013).

...

In het decreet van 1 maart 2013 is een overgangsbepaling opgenomen waarin gesteld wordt dat de nieuwe regelgeving (met de project-MER-screeningsprocedure) van toepassing is op

stedenbouwkundige vergunningsaanvragen waarvoor een vergunningsaanvraag werd verzonden aan de bevoegde overheid op of na de datum van de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving.

...

Hieruit volgt dat het enkel bij aanvragen die ingediend werden vanaf de inwerkingtreding (= 29.04.2014) van het vermelde besluit d.d. 1.3.2013, aan de overheid toekomt om te beslissen over de ontvankelijkheid en volledigheid van de vergunningsaanvraag indien een project-MER-screeningsnota die – ingevolge de regelgeving vereist is- zou ontbreken.

Deze bepalingen inzake de project-MER-screeningsnota waren dus nog niet van toepassing op het ogenblik dat de aanvraag voor de stedenbouwkundige vergunning werd ingediend en volledig verklaard, met name op 11 juni 2009.

In tegenstelling tot wat verzoekende partijen voorhouden, kan de bestreden beslissing dan ook onmogelijk onwettig zijn omwille van het ontbreken van de project-MER-screeningsnota bij de aanvraag van de vergunning.

Nu in punt 1 gebleken is dat de project-MER-screeningsnota anno 2009 nog niet bij de aanvraag ingediend moest worden, kon deze evenmin in openbaar onderzoek (dat liep van 7.10.2009 tot en met 7.11.2009) gelegd worden.

Verzoekende partijen verwijzen inzake het openbaar onderzoek nog naar art. 4.7.15 VCRO:

...

Dit artikel heeft betrekking op aanvragen die project-MER plichtig zijn. In casu blijkt dat een project-MER-screening volstaat.

...

Zodra de bepalingen van het Verdrag (Van Aarhus) naar Belgisch recht zijn omgezet, kan de Belgische burger zich beroepen op rechten die er in zijn vastgelegd.

...

Bij de toepassing van de in het verdrag opgenomen rechten, moet steeds rekening worden gehouden met de regelgeving zoals die in de betrokken lidstaat uitgewerkt is.

In de voorgaande punten werd uiteengezet op welk ogenblik het openbaar onderzoek inzake de project-MER-screeningsnota decretaal werd opgelegd.

...

Verzoekende partijen verwijzen nog naar art. 6 van het Verdrag m.b.t. inspraakprocedure:

...

Op 17.02.2014 werd de project-MER-screeningsnota aan verwerende partij bezorgd (stuk 18).

Vervolgens werd naar deze project-MER-nota verwezen in het verslag van de provinciaal stedenbouwkundig ambtenaar d.d. 20.02.2014 (stuk 19).

;

Dit verslag van de PSA werd vervolgens bezorgd aan zowel de aanvrager als aan de verzoekende partijen, die er beiden expliciet naar verwijzen in de nota's die worden neergelegd op de hoorzitting.

...

Verzoekende partijen hebben deze nota, nadat ze kennis kregen van het bestaan ervan, niet bij verwerende partij opgevraagd.

Pas bij schrijven van 2 juli 2014 wordt de project-MER-screeningsnota opgevraagd (stuk 28).

Verzoekende partijen hebben in dat opzicht dan ook geen belang bij het inroepen van vermeld middel.

...

Nu vaststaat dat verzoekende partijen kennis hadden van het bestaan van de project-MER-screeningsnota d.d. 17.02.2014- hier zelfs naar verwijzen in een nota die op zitting wordt neergelegd – maar nagelaten hebben om deze ter inzake op te vragen, kan aangenomen worden dat ze later geen belang meer hebben bij een middel waarbij aangevoerd wordt dat deze nota in openbaar onderzoek had moeten liggen zodat zij er kennis van hadden kunnen nemen.

Bovendien is art. 6 van het Verdrag niet geschonden nu vaststaat dat verzoekende partijen “de mogelijkheid hadden om alle opmerkingen, informatie, analyses of meningen naar voren te kunnen brengen die het relevant acht voor de voorgestelde activiteit”.

...

3.

In hun wederantwoordnota stellen de verzoekende partijen nog het volgende:

“ ...

1.- Verwerende partij heeft haar verweer ten aanzien van het eerste middel volledig opgehangen aan de latere inwerkingtreding van de ter hoogte van het middel opgenomen artikelen in vergelijking tot de oorspronkelijke vergunningsaanvraag van 11 juni 2009.

Inderdaad waren op het ogenblik van de oorspronkelijke aanvraag de meeste van deze artikelen nog niet in de Belgische/Vlaamse rechtsorde opgenomen.

Evenwel dient niet dit tijdstip wanneer de oorspronkelijke vergunningsaanvraag volledig en ontvankelijk werd verklaard te worden aangenomen als relevante datum, doch wel het tijdstip waarop de deputatie na het eerste vernietigingsarrest dd. 03.012.2013 van Uw Raad voor Vergunningsbetwistingen het dossier hernieuwd ter beoordeling aan verwerende partij voorlegde.

Op dit ogenblik waren wel degelijk reeds alle bepalingen uit het eerste middel in werking getreden zoals uitgebreid besproken in het inleidend verzoekschrift.

Minstens diende op dat ogenblik reeds rekening te worden gehouden het tussengekomen arrest van 24 maart 2011. Alle lidstaten met inbegrip van België dienden immers onmiddellijk de nodige maatregelen te nemen in het kader van hun verplichting om de volle werking van de bepalingen van richtlijn 85/337/EEG te waarborgen. In afwachting van de wijzigingen in de Vlaamse regelgeving die noodzakelijk was om het arrest van het Hof van Justitie uit te voeren, kon elkeen reeds de rechtstreekse werking inroepen van de richtlijn. Het is niet betwist dat deze richtlijn rechtstreekse werking heeft (HvJ 7 januari 2004, C-201/02, Wells, overw. 54-61; H. SCHOUKENS, “Hof van Justitie dwingt Vlaanderen tot een aanpassing van het m.e.r.-besluit van 10 december 2004: kleinere projecten mogen niet worden vrijgesteld van milieueffectenrapportage” (noot onder HvJ 24 maart 2011 (C-435/09), TMR 2011, p. 362-363).

Hierover anders oordelen zou betekenen dat andermaal het arrest van het Hof van Justitie van 24 maart 2011 met nummer C-435/09 geschonden wordt nu na bijna drie jaar de deputatie nog niet gehouden zou zijn om een screening van de milieueffecten door te voeren van een vergunningsaanvraag die onder het toepassingsgebied van de richtlijn 85/337/EEG valt , doch beneden de drempelwaarden van bijlage I en II van deze richtlijn, zoals overgenomen in het MER-besluit voor de nodige wijzigingen bij het besluit van 01.03.2013 .

2. Dit was ten ander duidelijk verwoord in de Ministeriële Omzendbrief LNE 1/2011 dd. 11 juli 2011 betreffende de milieueffectbeoordeling en vergunningverlening voor bepaalde projecten.

Deze Omzendbrief schetste naar aanleiding van het arrest van het Hof van Justitie van 24 maart 2011 reeds het kader waarbinnen de aanvragen tot het bekomen van een stedenbouwkundige vergunning voor in bijlage II en III bij het besluit dd. 10 december 2004 vermelde inrichtingen moesten worden behandeld.

De hoofding leest duidelijk: "Aan: de diensten van de Vlaamse Overheid, de deputaties van de provincies, de colleges van burgemeester en schepenen".

Bovendien luidde sectie C: "Richtsnoeren voor de behandeling van nieuwe en hangende vergunningsaanvragen voor projecten die binnen het toepassingsgebied van deze omzendbrief vallen"

Dat de aanvraag binnen het toepassingsveld van de Omzendbrief valt, wil zeggen dat, ter wille van de conformiteit met de in het middel aangehaalde bepalingen verwerende partij zélf het haar ter vergunning voorgelegde project diende te screenen op milieueffecten.

Hoewel dergelijke omzendbrief die richtsnoeren bevat geen bindend karakter heeft, dienen deze richtsnoeren mee in de overwegingen van Uw Raad voor Vergunningsbetwistingen te worden betrokken nu dit minstens aangeeft op welke wijze verwerende partij de aanvraag van de heer VAN DEN BULCK diende te behandelen (RvS 21 oktober 2008, nr. 187.207).

Een screening als vermeld in deze Omzendbrief houdt in dat voor het concrete project nagegaan wordt of het, in het licht van zijn concrete kenmerken, de concrete plaatselijke omstandigheden en de concrete kenmerken van zijn potentiële milieueffecten, aanzienlijke milieueffecten kan hebben (de zogenaamde beoordeling geval per geval). Als uit de screening voor het concrete project blijkt dat er aanzienlijke milieueffecten kunnen zijn, moet de vergunningsaanvrager een milieueffectrapport opmaken. (Omsendbrief LNE 2011/1, p. 4)

De niet-naleving op zich van een omzendbrief zonder verordenend karakter kan weliswaar niet leiden tot de nietigheid, doch deze bepaalt wel mee de invulling van de ter hoogte van het middel opgenomen bepalingen en beginselen.

Ook op basis van de Europese richtlijn 85/337/EEG zoals gelezen conform Omzendbrief LNE 2011/1, moeten de artikelen 3 en 6 van het Verdrag van Aarhus alsook het zorgvuldigheidsbeginsel geschonden worden geacht.

3.- Uit het eerste middel waaruit volgt dat enkel een project-m.e.r.-screeningsnota werd bijgebracht, maar dit niet aan een openbaar onderzoek is onderworpen waardoor enige inspraak aan belanghebbenden is ontnomen.

Geconfronteerd met een nieuw decretaal kader dat voortvloeit uit Europese richtlijnen die tegenstelbaar zijn, had verwerende partij in tweede administratieve aanleg nadat het dossier aan haar was teruggezonden, dienen te oordelen dat alsnog een bijkomend openbaar onderzoek moest worden gehouden met inbegrip van de project-m.e.r.-screeningsnota. Zonder dergelijk nieuw openbaar onderzoek, moet een schending vastgesteld worden van de ter hoogte van het middel opgenomen bepalingen.

Met dien verstande dat inderdaad de opmerking van verwerende partij pertinent is wat betreft de toetsing van artikel 16,7° van het besluit van 28 mei 2004 betreffende de dossiersamenstelling van de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning en niet het eerder genoemde art. 11,5° van dit besluit.

Verwerende partij had wel degelijk een nieuw openbaar onderzoek kunnen organiseren gelet op het arrest van Uw Raad voor Vergunningsbetwistingen van 8 mei 2012 (zoals op heden ook decretaal verankerd in art. 4.7.23 §2 VCRO):

...

*Het staat dan ook tenaender vast dat verwerende partij als vergunningverlenende overheid het zorgvuldigheidsbeginsel heeft geschonden nu zij de op haar rustende informatie-, bijstands- of begeleidingsplicht niet is nagekomen (K. LEUS, "Het zorgvuldigheidsbeginsel" in I. OPDEBEEK en M. VAN DAMME, *Beginnelsen van behoorlijk bestuur*, Brugge, die Keure, 2006, 114-115; S. VERBIST, "De onvolmaakte devolutieve werking van een administratief beroep inzake vergunningsbeslissingen: ad impossibile nemo tenetur" (noot onder RvVb 8 mei 2012, nr. A/2012/0177), TROS nr. 74, p. 86).*

Wanneer de deputatie oordeelt dat er alsnog een project-m.e.r.-screeningsnota kan worden bijgevoegd in tweede administratieve aanleg, doch hieraan niet de voorwaarde koppelt om eveneens een openbaar onderzoek te organiseren zodat alle belanghebbenden correct worden ingelicht hieromtrent en daarenboven inspraak kunnen hebben, moeten minstens de artikelen 3 en 6 van het Verdrag van Aarhus in beginsel geschonden worden geacht. Te meer gelet deze beschermingsmaatregel opnieuw kadert in de voorwaarden die werden gesteld vloeiend uit de richtlijn 85/337/EEG.

Het belang in hoofde van verzoekende partijen staat vast nu zij bij gebrek aan openbaar onderzoek ten aanzien van de bijgevoegde project-m.e.r.-screeningsnota geen bezwaarschrift heeft kunnen indienen voorafgaand aan het verslag van de PSA (RvVb 11 juni 2013, nr. A/2013/0301 i.v.m. een later bijgebracht beplantingsplan). Deze mogelijkheid is verzoekende partijen ontnomen. Nochtans blijkt uit onderstaande toelichting dat deze nota geenszins een juist en volledig overzicht heeft verschaft aan de vergunningverlenende overheid.

De Omzendbrief leest hierover nog:

...

Op straffe van schending van de rechten van het openbaar onderzoek, kon verwerende partij bij de beoordeling van de mogelijke milieueffecten enkel rekening houden met de dossierelementen die effectief ter openbaar onderzoek hebben voorgelegen. De project-m.e.r.-screeningsnota heeft hier nooit deel van uitgemaakt.

..."

Beoordeling door de Raad

1.

Bij de beoordeling van het tweede middel werd reeds opgemerkt dat de verzending van de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning aan de bevoegde overheid het referentiepunt is om te bepalen welke procedure van toepassing is. Stedenbouwkundige vergunningsaanvragen van vóór 29 april 2013, zoals de betrokken aanvraag, vallen onder de regeling zoals toegelicht de omzendbrief van 22 juli 2011 "LNE 2011/1 - Milieueffectbeoordeling en vergunningverlening voor bepaalde projecten ten gevolge van het arrest van het Hof van Justitie van 24 maart 2011 (C-435/09, *Europese Commissie t. België*)". De datum van de bestreden beslissing is met andere woorden irrelevant om te bepalen of het project dient beoordeeld conform de regels van de omzendbrief en de richtlijn of conform het project-MER-besluit.

De aanvraag die heeft geleid tot de bestreden beslissing werd ingediend voor de inwerkingtreding op 29 april 2013 van het besluit van de Vlaamse regering van 1 maart 2013 inzake de nadere regels van de project-MER-screening. Op datum van het indienen van de aanvraag bestond in de

procedure die van toepassing was op stedenbouwkundige vergunningsaanvragen ingediend voor 29 april 2013 geen verplichting tot indienen van een project-MER-screeningsnota.

2.

Uit de gewijzigde regelgeving die van kracht werd vanaf 29 april 2013 kan niet worden afgeleid dat de aanvrager van een vergunning hangende de procedure nog een project-MER-screeningsnota zou moeten voorleggen. Er diende dus geen project-MER-screeningsnota opgesteld te worden.

Aangezien dergelijke nota niet verplicht is en de verwerende partij er ook geen rekening mee heeft gehouden, kunnen de regels van het openbaar onderzoek niet geschonden zijn omwille van het feit dat geen nieuw openbaar onderzoek werd gehouden betreffende dit bijgebracht stuk.

Het middel wordt verworpen.

C. Overige middelen

De overige middelen, met name het derde en vierde middel en de bijkomende argumentatie van de verzoekende partijen in hun aanvullende nota, worden niet onderzocht aangezien dit niet tot een ruimere vernietiging kan leiden.

BESLISSING VAN DE RAAD VOOR VERGUNNINGSBETWISTINGEN

1. Het verzoek tot tussenkomst van de heer Maurice VAN DEN BULCK is onontvankelijk.
2. De Raad vernietigt de beslissing van de verwerende partij van 27 februari 2014, waarbij aan de tussenkomende partij de stedenbouwkundige vergunning wordt verleend voor het oprichten van een vleesveestal, een mestvaalt en de bijkomende erfverhardingen op de percelen gelegen te 2222 Heist-op-den-Berg, Keldermansschransstraat 7, met als kadastrale omschrijving afdeling 4, sectie C, nrs. 30/A en 31/A.
3. De Raad beveelt de verwerende partij een nieuwe beslissing te nemen over het administratief beroep van de verzoekende partijen en dit binnen een vervaltermijn van vier maanden te rekenen vanaf de dag na de dag van de betekening van dit arrest.
4. De Raad legt de kosten van het beroep, bepaald op 700 euro, ten laste van de verwerende partij.
5. De Raad legt de kosten van de tussenkomst, bepaald op 100 euro, ten laste van de tussenkomende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel in openbare zitting van 10 januari 2017 door de derde kamer.

De toegevoegd griffier,

De voorzitter van de derde kamer,

Jorine LENDERS

Filip VAN ACKER